

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО – НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ
ВІДНОСИН ІМ. Б. Д. ГАВРИЛИШИНА
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ**

Левик Діана Василівна

**ВПЛИВ УКРАЇНСЬКИХ МІГРАНТІВ НА НІМЕЦЬКУ ЕКОНОМІКУ
ТА СОЦІОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ**

спеціальність 051 Економіка
освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка»
кваліфікаційна робота за освітнім ступенем «магістр»

Виконав студент
групи ЕМЕМ-21
Левик Діана Василівна

Науковий керівник:
проф. Зварич І. Я.

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту
«__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

Тернопіль – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....

**РОЗДІЛ 1. АРХІТЕКТОНІКА МІГРАЦІЙНИХ ПОТОКІВ З
УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ.**

- 1.1. Соціальний склад українських біженців в ЄС
- 1.2. Інтеграційні зусилля на ринку праці: поточна ситуація, ключові бар'єри та їх вплив
Висновки до розділу 1

**РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РИНКУ РИНКУ ПРАЦІ ЄС ПІД
ВПЛИВОМ ПРИТОКУ МІГРАНТІВ З УКРАЇНИ**

- 2.1. Аналіз європейського ринку праці країн-бенефіціарів української робочої сил внаслідок російсько-української війни
- 2.2. Українська криза біженців: поточна ситуація
Висновки до розділу 2.....

**РОЗДІЛ 3. НІМЕЧЧИНА ТА ВПЛИВ КРИЗИ
УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ НА ЇЇ
СТАНОВИЩЕ**

- 3.1. Заходи для полегшення доступу до ринку праці та підвищення рівня інклюзії
Висновки до розділу 3.....

ВИСНОВКИ.....

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....

ВСТУП

Актуальність дослідження. У зв'язку з масовим припливом біженців з України ЄС активував свою Директиву про тимчасовий захист, надаючи негайний тимчасовий захист українським переміщеним особам; у вересні 2023 року 4,2 мільйона осіб перебували під тимчасовим захистом в ЄС. Цей приплив багато в чому відрізняється від припливу шукачів притулку, які прибули до ЄС у 2015 році. Наприклад, переважно жінки та діти; більшість дорослих мають високий рівень освіти; біженці розмовляють переважно українською або російською мовами, які схожі з кількома мовами приймаючих країн; і в Європі вже проживає велика українська діаспора. Тим не менш, прибуття біженців створило нові виклики, особливо в країнах з меншим досвідом прийому біженців.

Директивою про тимчасовий захист ЄС створює гармонізовану правову базу, яка допомагає забезпечити доступ до працевлаштування та ключових державних послуг. Термін дії директиви було продовжено ще на один рік - до березня 2025 року.

Для сприяння імплементації директиви ЄС відіграє активну роль у координації, надаючи рекомендації, керівні принципи в певних сферах, можливості для обміну передовим досвідом та фінансову підтримку. За допомогою цих інструментів ЄС допомагає в різних сферах, охоплених цим звітом. Держави-члени також індивідуально докладають значних зусиль; до середини 2023 року вони використали фінансування ЄС у розмірі 17 мільярдів євро. Крім того, для зменшення невизначеності

У зв'язку з погіршенням ситуації, спричиненим війною, та з метою покращення своїх перспектив, Україна отримала статус кандидата на вступ до ЄС.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідження загальних закономірностей розвитку процесів міграції, її сутності та складових, зокрема глобальної міграції та біженців, знайшли відображення у працях багатьох авторів. Зокрема, серед зарубіжних авторів проблеми мігрантів та біженців в

Німеччині досліджували Якубовський С. О., Родіонова Т. А., Мороз Д. М. , Гурков А. та інші.

Таким чином, **об'єктом** дослідження є проблеми та виклики міграції в глобальному економічному просторі.

Предмет – вироблення перспективних напрямів позиціонування українських мігрантів в умовах російсько-української війни.

Метою дослідження є аналіз проблеми позиціонування українських мігрантів в умовах російсько-української війни.

Для розкриття поставленої мети, автор ставить перед собою наступні завдання:

- проаналізувати архітектуру міграційних потоків з України в Європейському Союзі;
- проаналізувати соціальний склад українських біженців в ЄС;
- дослідити європейський ринок праці країн-бенефіціарів української робочої сил внаслідок російсько-української війни;
- обґрунтувати поточну ситуацію української кризи біженців;
- напрацювати заходи для полегшення доступу до ринку праці та підвищення рівня інклюзії.

Наукова новизна. Проаналізовано особливості впливу українських мігрантів на економіку Німеччини в період російсько-української війни.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дослідження виступають фундаментальні положення сучасної економічної теорії, наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених. При вирішенні поставлених завдань було використано загальнонаукові й спеціальні методи наукового дослідження: формальної і діалектичної логіки, комплексного, системного, структурно-функціонального аналізу, економіко-математичні.

Інформаційною базою дослідження є матеріали вітчизняних і зарубіжних дослідників, які аналізують проблематику впливу українських мігрантів на економіку Німеччини в період російсько-української війни. Серед інформаційних джерел дисертації також матеріали Міжнародної організації

міграції (МОМ), Міжнародної організації праці (МОП), Світового Банку, Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), Ради Європи, Європейського Союзу (ЄС) та ін.

Практичне значення. Практичне значення результатів полягає в напрацюванні заходів для полегшення доступу до ринку праці та підвищення рівня інклюзії.

Структура та обсяг роботи.

Магістерська робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, додатків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 62 сторінки. У тексті розміщено 5 рисунків та 2 таблиці. Список використаних джерел налічує 110 найменувань. 4 додатки.

1 РОЗДІЛ. АРХІТЕКТОНІКА МІГРАЦІЙНИХ ПОТОКІВ З УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

1.1. Соціальний склад українських біженців в ЄС

Склад українських біженців відрізняється від складу більшості інших груп біженців. Як свідчать дані з таких джерел, як Євростат, НЕЦУ та УВКБ ООН, від війни втекли переважно жінки та діти (близько 75%), а більшість дорослих - високоосвічені. Близько 30% переміщених українців - діти. З них 69% - віком до 13 років, дорослих працездатного віку - жінки: їхня частка в окремих країнах (ЄС-27 і Норвегія) коливається від 61% (Швеція) до 84% (Італія) (див. таблицю 1). Хоча чоловіки становлять основну частину іммігрантів у більшості. [1]

На відміну від країн Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), це не стосується ЄС, де жінок досягла або перевищила 50% у 17 країнах (див. Таблицю 1). У ЄС до прибуття великої кількості українських біженців частка жінок серед населення, народженого за кордоном, залишалася стабільною протягом попередніх 14 років, хоча у двох третинах країн-членів ця частка знизилася, переважно через великий приплив біженців, які були переважно чоловіками, особливо у 2015-2016 роках. Тепер ситуація може змінитися, особливо в країнах, які приймають найбільшу кількість біженців: у Чехії частка жінок, найімовірніше, стане більшою, ніж чоловіків, і те ж саме ймовірно в Німеччині, тоді як у Польщі існуюча жіноча більшість стане ще більшою.

Як видно з таблиці 1, серед населення працездатного віку (18-64 роки) серед українських біженців більша частка жінок є ще більш помітною (майже у всіх випадках значно перевищує 60%). Це зрозуміло, оскільки чоловікам працездатного віку не дозволяється виїжджати з України через вимогу проходження військової служби. У деяких країнах частка жінок працездатного віку особливо висока: наприклад, в Італії жінки становлять переважну більшість українських біженців працездатного віку (84%) [6]

Є лише дві країни, де частка українських жінок серед усіх біженців працездатного віку є меншою, ніж частка українських жінок серед усіх українських біженців: Франція та Швеція. До війни робота була важливою причиною еміграції українців до Швеції: частка людей працездатного віку (16-74 роки) була вищою серед українських іммігрантів (89%), ніж серед інших іноземців, які народилися в країні (85%). Частка чоловіків, які мали дозвіл на проживання з метою працевлаштування, була значно вищою, ніж частка жінок: 74% проти 26%. Крім того, гендерний розрив між українськими чоловіками та жінками, які проживають у Швеції, скоротився з 2011 року (до цього 70% становили жінки), і станом на 31 грудня 2021 року 62% становили жінки і 38% - чоловіки [8].

Таблиця 1.1

Частка жінок серед населення іноземного походження у 2021 році, серед усіх українських біженців у 2022 році та серед українських біженців працездатного віку у травні 2023 року (%)

Країна	Частка жінок у складі населення, народженого за кордоном, у 2021 році	Частка жінок серед усіх українських біженців у 2022 році	Частка жінок серед українських біженців працездатного віку (18-64 роки) у травні 2023 року
Австрія	51	68	74
Бельгія	51	61	66
Болгарія	50	68	76
Хорватія	51	67	76
Кіпр	55	69	76
Чехія	42	63	64
Данія	50	66	73
Естонія	56	66	69
Фінляндія	48	62	65
Франція	52	74	71
Німеччина	49	64	68
Греція	52	69	76
Угорщина	49	66	н.д
Ірландія	50	62	н.д
Італія	53	72	84
Латвія	60	64	70
Литва	44	68	78
Люксембург	49	66	70
Мальта	42	72	79
Нідерланди	52	62	67
Норвегія	48	63	66
Польща	51	67	77
Португалія	52	59	64

Румунія	46	60	63
Словаччина	48	67	75
Словенія	41	67	74
Іспанія	52	63	68
Швеція	50	62	61

Джерело: складено автором на основі [8-14]

Попередні дослідження (наприклад, Eurofound та FRA, 2023; FRA, 2023; УВКБ ООН, 2023а) вказували на те, що українські біженці мають високий рівень освіти. Приклади країн з поточного дослідження Eurofound підтверджують це: наприклад, у Хорватії 70% українських біженців мають вищу освіту, а в Польщі 61% українських біженців мають вищу освіту. Навіть за відсутності точних даних, останні оцінки УВКБ ООН (наприклад, на основі опитувань щодо намірів) показують, що близько 70% біженців з України мають університетську або іншу вищу освіту (UNHCR, 2023а).

Емоційний резонанс конфлікту призвів до значного сплеску підтримки українських біженців по всьому ЄС. Дані флеш-опитування Євробарометру 506 (Європейська Комісія, 2022), проведеного у другій половині березня 2022 року, свідчать про значну підтримку прийому людей, які тікають від війни до ЄС, з показником Середній показник по ЄС - 88% схвалення. Серед країн, які продемонстрували особливо високий рівень підтримки, - Швеція (91%), Польща (92%), Фінляндія (95%) і Португалія (97%). Незважаючи на те, що в деяких країнах схвалення не таке високе (наприклад, у Болгарії (75%), Чехії та Словаччині (обидві 77%)), переважна більшість населення все ж підтримує прийняття біженців.

Хоча до серпня 2023 року з'явилися ознаки певної «втоми від солідарності», переважна більшість (76%) все ще погоджується з тим, щоб прийняти українських біженців до ЄС, згідно опитуванням Євробарометра щодо викликів та пріоритетів ЄС у 2023 році. Дослідження Об'єднаного дослідницького центру щодо формування солідарності також підтвердило, що через рік після початку війни підтримка переміщених осіб все ще залишається високою (De Leur et al, 2023).

Роль діаспори у реагуванні на прибуття біженців виявилася важливою як у наданні першої допомоги після прибуття, так і в подальшому процесі розселення. Її значний внесок мав вирішальне значення в різних сферах, де потрібні були термінові дії (наприклад, забезпечення їжею та одягом, допомога з інформацією, перекладами, організація мовних курсів, допомога з житлом, освітою). Звіти про допомогу діаспори надходили з деяких ключових приймаючих країн, таких Естонія та Польща (OECD, 2023b).

Важлива роль, яку відігравала діаспора, також пов'язана з кількістю українців у цих країнах до війни; українці є однією з найбільших груп громадян третіх країн в ЄС. Кількість українців у ЄС різко зросла у 2014 році після незаконної анексії Кримського півострова. На кінець 2021 року понад 1,57 мільйона українців легально проживали в ЄС-27 (Євростат, без дати) [11].

Серед іншого, загальне доброзичливе ставлення ілюструється тим, що навіть праві партії (такі як Vlaams Belang у Бельгії), які критично ставляться до біженців, надали тимчасову підтримку українським біженцям, проводячи різницю між ними та біженцями з інших частин світу. Онлайн-опитування під назвою De Stemming, проведене у фламандському регіоні з 14 по 31 березня 2022 року (у ньому взяли участь 2 064 респонденти), ще більше підкреслює це диференційоване ставлення, показуючи, що 59% фламандських респондентів займають позитивну позицію щодо українських біженців. Це різко контрастує зі значно нижчим рівнем підтримки біженців з Афганістану та Сирії (29%). Такий же сильний контраст між ставленням до українських переселенців, які перебувають під тимчасовим захистом, та інших груп біженців спостерігається і в інших країнах, наприклад, в Естонії, хоча кількість біженців інших національностей там дуже мала. Така різниця у ставленні могла засмутити інші групи біженців.

Оскільки війна стає затяжною, наміри біженців повернутися в Україну, схоже, змінюються. Наприклад, у Німеччині, якщо влітку 2022 року близько 39% хотіли залишитися довше, то за півроку, на початку 2023 року, ця частка зросла на 5 відсоткових пунктів до 44%.

За даними четвертого раунду опитування УВКБ ООН щодо намірів, проведеного в період з квітня по травень 2023 року (в той самий час, коли Єврофонд збирав свою інформацію), більша частка біженців, які перебувають у сусідніх з Україною країнах, повідомляють, що мають надію повернутися, ніж ті, хто проживає в інших європейських країнах (71% проти 57%). Таким чином, «дилема очікування» (явище, коли люди, які втекли, як правило, залишаються в стані невизначеності через те, що вони відчують конфлікт щодо інтеграції в приймаючі країни, водночас прагнучи повернутися додому), яка може на їхню загальну інтеграцію, виявляється сильнішим у сусідніх країнах (European Commission, 2023c).

В інших країнах, таких як Фінляндія, опитування показує, що до 27% респондентів не мають наміру повертатися в Україну. Третина вирішила повернутися в Україну після закінчення війни. Решта 40% українців все ще мають відкриті плани, на які впливають працевлаштування у Фінляндії та розвиток війни в Україні. В Ірландії 41% респондентів опитування, проведеного організацією «Українська дія в Ірландії», заявили, що планують залишитися в Ірландії назавжди, 24% планують повернутися в Україну, як тільки дозволять обставини, а 32% сказали, що не знають.

У той же час, вже спостерігаються певні коливання кількості українських біженців у приймаючих країнах, оскільки багато біженців або відвідують родичів в Україні, або повертаються в Україну.

1.2. Інтеграційні зусилля на ринку праці: поточна ситуація, ключові бар'єри та їх вплив.

У деяких країнах рівень зайнятості переміщених осіб є надзвичайно високим, і навіть у тих країнах, де він є, рівень зайнятості вищий, ніж у інших груп біженців, більш ніж через рік після їхнього прибуття. Наприклад, у Німеччині через два роки після прибуття шукачів притулку у 2015/2016 роках рівень їхньої зайнятості у 2018 році становив 13% (Deloitte, 2022). Це пов'язано не лише з тим, що більшість країн надали українським біженцям негайний доступ

до своїх ринків праці (відповідно до положень Директиви про тимчасовий захист), але й з високим рівнем освіти українських біженців, а в деяких випадках - зі схожістю приймаючої мови українською (Чехія, Польща, Словаччина) або з наявністю значної кількості російськомовного населення (країни Балтії). Відмінності між країнами в цьому відношенні можуть пояснити, чому приблизні показники зайнятості значною мірою відрізняються в різних країнах, як показано.

Таблиця 1.2

Оціночний рівень зайнятості українських біженців під тимчасовим захистом в окремих державах- членах ЄС

Орієнтовний рівень зайнятості				
Близько 10%	Близько 15%	Близько 20%	Близько 30%	Близько 40% або вище
Італія	Фінляндія, Франція, Румунія	Австрія, Німеччина, Люксембург, Потругалія	Словаччина	Чехія, Данія, Естонія, Ірландія, Латвія, Литва, Нідерланди, Польща, Швеція.

Джерело: складено автором на основі [8-14]

У більшості країн, щодо яких доступні оцінки, рівень зайнятості становить близько або перевищує 20%; це стосується трьох країн, які приймають найбільше біженців: Німеччини, Польщі та Чехії. Що стосується відмінностей між країнами, то існують додаткові причини, окрім уже зазначених. Наприклад, помітний сильний вплив діаспори, особливо в Польщі, де ще до війни проживало багато українців.

Вирішальну роль контексту країни можна продемонструвати і на прикладі інших країн. Наприклад, поширеність неповної зайнятості в Нідерландах може пояснити, чому ця країна входить до найвищої категорії зайнятості, а рівень зайнятості серед українських біженців наближається до 50%. У Нідерландах більшість біженців працюють неповний робочий день: 58% працюють менше 25 годин на тиждень. Це специфічна особливість, яка, можливо, сприяла швидкому входженню на ринок праці і може бути не характерною для ринку в інших країнах.

Незважаючи на відносно високий рівень зайнятості, існує кілька важливих бар'єрів, з якими стикаються українські біженці під час пошуку роботи. Існуючі дослідження підкреслюють недостатнє знання мови приймаючої країни, тривалий процес визнання кваліфікації, невідповідність навичок/роботи та обов'язки з догляду. Обов'язки з догляду є особливо важливими у випадку українських біженців, враховуючи їхній склад: переважання жінок (див. розділ 1), які потенційно супроводжуються дітьми та людьми похилого віку, які також можуть потребувати догляду.

Відсутність знання мови була бар'єром, на який вказала найбільша частка респондентів в опитуванні серед тих, хто шукав роботу, другою за значимістю перешкодою було те, що вони могли знайти лише нелегальну роботу.

Душик та ін. (2023) висвітлили проблеми інтеграції на ринку праці в ширшому контексті: вони вказали на актуальність функціонування системи охорони здоров'я та житлової ситуації українців, які проживають у Польщі. Цей бар'єр, схоже, є помітним у всіх країнах. Наприклад, у Франції це визначено як головна складність у доступі до ринку праці. З 85 000 дорослих, які прибули у 2022 році, лише 11 000 пройшли курси французької мови до кінця листопада 2022 року. Це також негативно впливає на висококваліфікованих біженців, які відчують соціальне приниження через незнання французької мови. Аналогічно, в Румунії цей бар'єр згадувався найчастіше - 88% респондентів вказали на нього як на проблему (RO5). Аналогічно, у Швеції 85% респондентів, які шукали роботу, назвали мову основним бар'єром (SE2).

Окрім країн, де англійська мова є державною (Ірландія та Мальта), знання англійської мови може допомогти і в інших країнах. Наприклад, у Фінляндії в певних професіях знання англійської мови може допомогти біженцям продовжити ту саму роботу, яку вони мали в Україні. Це стосується, наприклад, фахівців у сфері інформаційних технологій (ІТ) та інших працівників, для яких знання фінської мови не є обов'язковою вимогою. У Люксембурзі легше інтегруються англомовні працівники, так само як і ті, хто володіє французькою або німецькою мовами. У Греції недостатнє знання англійської мови, особливо

серед людей похилого віку, є однією з найбільших перешкод для доступу до ринку праці.

Аналогічно, на Мальті старші когорти згадувалися як групи, для яких брак знань англійської мови видається особливо проблематичним: навіть якщо вони мають досвід, необхідні навички та хорошу освіту, вони не можуть знайти роботу. Водночас можна припустити, що знання англійської мови (особливо серед молоді) могло відігравати певну роль у виборі країни серед біженців. Незважаючи на це, навіть в Ірландії, де знання англійської мови є необхідним, опитування показало, що понад чверть тих, хто не працював і не шукав роботу, повідомили, що це сталося через «погане знання англійської мови» (IE1).

Для висококваліфікованих українських біженців брак знань мови приймаючої країни вважався особливо проблематичним не лише у Франції та на Мальті, але й в інших країнах, зокрема у Фінляндії, Литві та Словенії. У Словенії вимагаються знання більш високого рівня (рівень C1), особливо в багатьох регульованих професіях. Це менше стосується низькокваліфікованих професій, оскільки словенська та українська мови є слов'янськими; українські біженці можуть швидко досягти необхідного мовного рівня, який часто є нижчим через гострий дефіцит робочої сили в цих галузях. У Фінляндії нижчий рівень (B1) є загальною вимогою (не лише для висококваліфікованих працівників). Однак через те, що його необхідно досягти протягом певного часу, здається, що його важко досягти навіть для висококваліфікованих біженців. У Хорватії повідомляється, що рівень знань, еквівалентний рівню B2, необхідний для доступу до ринку праці. У Литві однією з передумов отримання висококваліфікованої посади є добре знання литовської мови. Це справедливо навіть попри те, що для українських фахівців у деяких секторах тимчасово скасували вимогу щодо знання мови країни перебування, «залишивши на розсуд роботодавців рішення про те, чи можна виконувати ту чи іншу роль без знання литовської мови». Так само в Латвії було прийнято закон, який дозволяє українцям працевлаштовуватися без знання латиської мови за умови, що це не заважає виконувати свої обов'язки на роботі. У Польщі недостатні навички

(структурні невідповідності) також згадуються в контексті незнання польської мови, підкреслюючи, що поєднання цих двох факторів призводить до того, що українські біженці змушені займати робочі місця, для яких вони мають надлишкову кваліфікацію. Незважаючи на високий рівень кваліфікації, понад 50% біженців виконують просту роботу (Deloitte, 2022). Аналогічно, в Естонії, хоча українські біженці зазвичай мають високу освіту, більшість з них зайняті на посадах, які не вимагають високої кваліфікації або взагалі не вимагають її: 62% респондентів опитування (EE1) заявили, що їхня поточна робота не відповідає їхній освітній кваліфікації. Бар'єрами, ймовірно, є знання мови та недостатнє знання естонського контексту.

Визнання невідповідності кваліфікації та навичок/робочому місцю

Незважаючи на те, що ЄС активно сприяє безперешкодному процесу визнання кваліфікацій у державах-членах, існує ще багато проблем, про які повідомляється в національних доповідях. Багато країн повідомили, що визнання кваліфікацій є проблемою, особливо в регульованих професіях. Наприклад, у Хорватії жоден з кількох десятків лікарів, які прибули в країну, не зміг отримати визнання свого диплома (Večernji list, 2023); окремі свідчення вказують на те, що деякі з них працюють офіціантами та офіціантками. Процес визнання кваліфікації був прискорений, але навіть з урахуванням цього біженцям доводиться чекати близько двох років. Витрати на процедуру, які включають оплату послуг судових перекладачів і перекладів необхідної документації, додають труднощів. Аналогічно, в Ірландії особливим бар'єром виявилось визнання кваліфікації в галузі медицини. Для медичних працівників додатковою складністю є те, що мовні курси які організуються в даний час, є недостатніми; необхідні курси, призначені для медичних працівників. У Словенії необхідно скласти додаткові професійні іспити, переважно (але не виключно) в регульованих професіях. У деяких професіях потрібні специфічні знання; наприклад, бухгалтери та юристи повинні отримати знання словенської правової системи (ще одна причина, чому знання мови є настільки важливим). У Франції визнання дипломів визнано другим за важливістю бар'єром після знання мови

через труднощі з оцінкою дипломів на французькому ринку праці. Це в основному впливає на відносно високу частку біженців (20%, переважно жінок), які мають п'ятирічну освіту, за словами Поля Базена, заступника генерального директора *Rôle emploi* (державної служби зайнятості (PES) у Франції) (*France bleu*, 2023). ДСЗ активно допомагають у визнанні кваліфікацій: у Франції ДСЗ намагається допомогти біженцям пройти додаткові модулі, щоб їхні українські дипломи були визнані (*France bleu*, 2023). У Словенії витрати покриває ДСЗ. У Хорватії була створена спеціальна команда, яка допомагає з будь-якими труднощами (*Lider*, 2023). У Словенії український центр ENIC-NARIC (національний інформаційний центр академічного визнання) також допомагає, надаючи документи, якщо біженці не мають при собі атестатів. Однак у національній доповіді Іспанії повідомляється, що Україна не бере участі в Європейській рамці кваліфікацій, що ускладнює розуміння і підтвердження навичок і компетенцій біженців. Тим не менш, на рівні ЄС докладаються певні зусилля для виправлення цієї ситуації. Ще однією проблемою є те, що в деяких приймаючих країнах кваліфікаційні вимоги до певних професій суттєво відрізняються від українських. Наприклад, в Естонії кваліфікація медсестри вимагає завершення 3,5-річної програми, яка передбачає отримання диплома про вищу медичну освіту, тоді як в Україні медсестри отримують професійно-технічну освіту. У цьому контексті зрозуміло, що в Румунії приблизно 19% респондентів опитування (RO3) вважали, що вони недостатньо кваліфіковані для наявних вакансій. Повідомлялося, що компанії шукають більш кваліфікованих працівників або людей з навичками, яких не мають українські біженці.

У Фінляндії проблеми з визнанням кваліфікацій уповільнюють інтеграцію біженців. Тому існує побоювання, що кваліфіковані українці залишаться без роботи за фахом через вимоги до знання мови та необхідність визнання їхніх кваліфікацій, отриманих поза межами ЄС. Для таких професій, як вчителі, лікарі та медсестри, процес підтвердження кваліфікації та знання фінської мови є бар'єром. Одне з досліджень рекомендує фінській державі розглянути можливість створення прискорених програм, спеціально

розроблених для медичних працівників з України; вони користуються високим попитом через значний дефіцит у цій професійній групі. Фінляндія має вищий рівень безробіття, ніж інші країни Північної Європи, і має проблеми з відповідністю між навичками та потребами ринку праці серед наявного населення. Українці були представлені як частина вирішення проблеми дефіциту робочої сили в державному секторі, наприклад, у сфері охорони здоров'я, і були створені деякі ініціативи для прискореної освіти іммігрантів, але все ще потрібні більші зусилля. У Фінляндії проблеми з визнанням кваліфікацій та дипломів ненавмисно сприяють жорсткому поводженню та експлуатації. Наприклад, українців використовували на будівельних роботах (Aamulehti, 2023).

Відсутність можливостей працевлаштування та недостатня інформація

Незважаючи на гострий дефіцит робочої сили в певних секторах і професіях у багатьох країнах, українські біженці називають відсутність можливостей працевлаштування перешкодою (звичайно, це також може залежати від ситуації на ринку праці в конкретній країні). Наприклад, у Болгарії цю перешкоду назвали головною 29,6% респондентів. Хоча у Франції ця перешкода не здавалася такою серйозною (вона була четвертою за поширеністю), труднощі з пошуком роботи в регіональному контексті, як повідомлялося, були викликані низкою факторів, включаючи віддаленість від міста, відсутність транспортних засобів і погані мовні навички.

У Румунії, окрім браку знань про можливості працевлаштування (68%), близько 62% респондентів вказали на відсутність доступних, відповідних робочих місць як на перешкоду для працевлаштування. Крім того, високий відсоток (54%) повідомили про невизначеність щодо процесу подачі заявки на роботу. Респонденти не розуміли процедури подання заявок, вимоги та культурні норми, пов'язані з подачею заявок на роботу. Брак інформації про послуги служби зайнятості відзначався у Фінляндії; на цю проблему вказували як українці, так і фінські фахівці, які додали, що краще інформування потенційно могло б поліпшити ситуацію з працевлаштуванням. Брак знань про можливості

працевлаштування та іншої відповідної інформації, очевидно, тісно пов'язаний з тим, що багатьом українцям також бракує соціальних мереж у країнах перебування.

Ризики низької якості роботи та зловживань

Багато з розглянутих бар'єрів можуть не тільки мати значний вплив на становище українських біженців на ринку праці в цілому, але й бути пов'язаними з ризиком низької якості роботи та/або, в деяких випадках, зловживань на робочому місці. Неправомірні дії можуть не є поширеним явищем загалом. Наприклад, згідно з опитуванням FRA, 59% респондентів не стикалися з важкими умовами праці або жорстоким поведінням на роботі. Різні дані також показують, що дискримінація також не є поширеною. Наприклад, у Фінляндії лише 11% респондентів опитування згадали про дискримінацію у відповідь на відкрите запитання. Тим не менш, може існувати група людей, які стикаються з множинними недоліками на ринку праці, особливо в певних секторах/професіях.

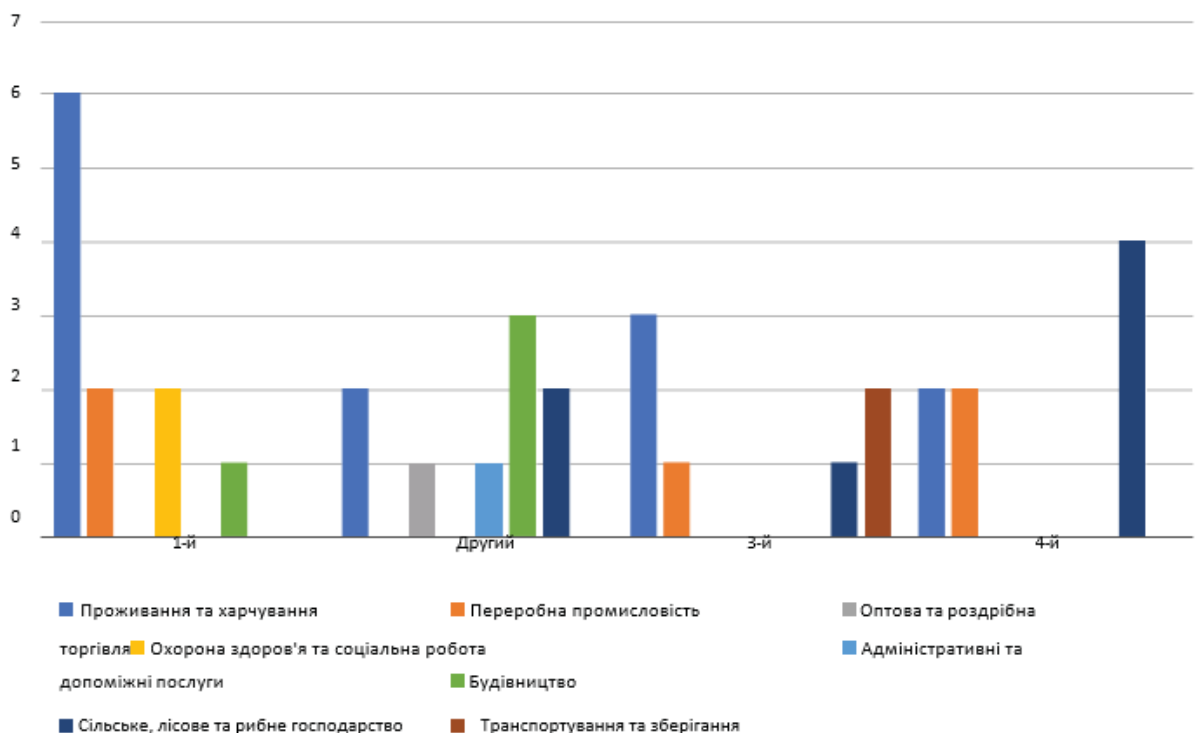

Рис.1.1. Галузева структура: кількість країн, які включили кожну галузь до четвірки найкращих для працевлаштування українських біженців (вибрані країни)

Джерело: складено автором на основі [8-14]

Галузевий/професійний розподіл та складні умови праці

Більшість українських біженців працюють у секторах та/або професіях, де зазвичай зайняті трудові мігранти. Наприклад, як видно з рисунку 1, багато українців працюють у секторі розміщення та харчування. Це було чітко зазначено в 11 країнах, де цей сектор входить до трійки найпоширеніших секторів, в яких працюють українські біженці: Хорватія, Кіпр, Данія, Ірландія, Іспанія, Італія, Латвія, Люксембург, Норвегія, Португалія, Іспанія та Швеція. У шести країнах, щодо яких доступні інформація, саме в цьому секторі працює більшість українських біженців (рис.1). Це Хорватія, Кіпр, Ірландія, Латвія, Португалія, Іспанія.

Як видно з діаграми, на відміну від розміщення та харчування, промисловість та охорона здоров'я і соціальна робота очолюють список лише по дві країни. Будівництво посідає друге місце в трьох країнах. В Ірландії більше третини українських біженців працюють у сфері розміщення та харчування - секторі, де працівники зазвичай зайняті неповний робочий день. З одного боку, багато українців хотіли б працювати неповний робочий день, щоб виконувати сімейні обов'язки, і це можна вважати позитивним явищем. З іншого боку, сумнівно, чи зможуть вони звести кінці з кінцями з доходами від неповного робочого дня та/або сезонної роботи.

Висновки до 1 розділу

Безпрецедентний за масштабами приплив біженців з України, найбільший з часів Другої світової війни, створює нові виклики, особливо для приймаючих країн, які найбільше постраждали від нього. Незважаючи на те, що багато держав-членів ЄС мають нещодавній відповідний досвід у зв'язку з великим напливом шукачів притулку (переважно з Близького Сходу в 2015 році), нинішній приплив біженців багато в чому відрізняється від попередніх. Зі свого боку, ЄС швидко відреагував на кризу біженців в Україні: він активував свою Директиву про тимчасовий захист з метою надання негайного захисту українським біженцям.

Як ЄС, так і держави-члени докладають зусиль для сприяння імплементації Директиви про тимчасовий захист. ЄС активну роль не лише у створенні правової бази (Директива про тимчасовий захист, її активація та розширення), а й у координації, наданні рекомендацій, керівних принципів у певних сферах, створенні можливостей для обміну передовим досвідом та наданні фінансової підтримки. Важливим прикладом координації є платформа солідарності «Україна», яку ЄС створив одразу після активації Директиви про тимчасовий захист. Одна з її підгруп, Платформа реєстрації тимчасового захисту, яка охоплює 25 держав-членів, є важливим інструментом для збору даних: вона виявляє подвійні реєстрації в межах держави-члена або в усьому ЄС. Це необхідно у зв'язку з рішенням про відмову від статті 11 Директиви про тимчасовий захист. Внаслідок цього рішення скоротилися формальності, пов'язані з пересуванням українських біженців з тимчасовим захистом між країнами ЄС.

2 РОЗДЛ. АНАЛІЗ РИНКУ РИНКУ ПРАЦІ ЄС ПІД ВПЛИВОМ ПРИТОКУ МІГРАНТІВ З УКРАЇНИ

2.1. Аналіз європейського ринку праці країн-бенефіціарів української робочої сил внаслідок російсько-української війни.

4 березня 2022 року Європейська Рада одноголосно прийняла імплементаційне рішення про запровадження тимчасового захисту для людей, які тікають з України внаслідок російської агресії проти України, яка почалася 24 лютого 2022 року. 25 червня 2024 року Рада продовжила тимчасовий захист до 4 Березень 2026. Тимчасовий захист є винятковим заходом для надання негайного та тимчасового захисту переміщеним особам від країни, що не входять до ЄС, і ті, хто не може повернутися до своєї країни походження. Це застосовується, коли існує ризик того, що стандартна система надання притулку буде важко справлятися з вимогами, які випливають із масового припливу, ризикуючи негативним впливом на обробку заяв [34-35].

Порівняно з кінцем серпня 2024 року кількість бенефіціарів на кінець вересня зросла на 33 710 по всьому ЄС (+0,8%). Країнами ЄС, які прийняли найбільшу кількість бенефіціарів тимчасового захисту з України, були Німеччина (1 129 335 осіб; 26,9% від загальної кількості ЄС), Польща (979 835; 23,3%) та Чехія (378 480; 9,0%). Кількість осіб під тимчасовим захистом відносно населення ЄС на кінець вересня 2024 року становила 9,3 особи на тисячу осіб. Серед країн ЄС найвищі показники спостерігалися в Чехії (34,7), попереду Литви (28,1) і Польщі (26,8).). 98,3% людей, які втекли з України та перебували під тимчасовим захистом в ЄС на кінець вересня 2024 року, були українцями.

Дорослі жінки становили 45,0% бенефіціарів тимчасового захисту. Діти становили 32,3%, тоді як частка дорослих чоловіків становила 22,7%. 215 840 нових рішень про надання тимчасового захисту в ЄС було прийнято протягом третього кварталу 2024 року. Порівняно з другим кварталом 2024 року кількість нових рішень протягом третього кварталу 2024 року зросла на 20 255 (+10,5%).

На кінець вересня 2024 року країнами ЄС, які прийняли найбільшу кількість бенефіціарів тимчасового захисту з України, були Німеччина (1 129 335

осіб; 26,9% від загальної кількості ЄС), Польща (979 835; 23,3%) та Чехія (378 480; 9,0%). Кількість осіб під тимчасовим захистом відносно населення ЄС на кінець вересня 2024 року становила 9,3 особи на тисячу осіб. Серед країн ЄС найвищі показники спостерігалися в Чехії (34,7), попереду Литви (28,1) і Польщі (26,8). Порівняно з кінцем серпня 2024 року кількість бенефіціарів на кінець вересня зросла на 33 710 по всьому ЄС (+0,8%). Найбільше абсолютне зростання кількості бенефіціарів спостерігалось в Німеччині (+7 005; +0,6%), Польщі (+4 645; +0,5%) та Іспанії (+3 170; +1,5%). Кількість бенефіціарів зменшилася лише в 2 країнах ЄС, а саме у Франції (-570; -0,9%) та Італії (-10; -0,0%) [34-35].

Карта, на якій показано громадяни країн, які не входять до ЄС, які втекли з України та перебували під тимчасовим захистом у державах-членах ЄС та сусідніх країнах на кінець вересня 2024 року. Кожна країна класифікована на основі співвідношення на тисячу осіб.

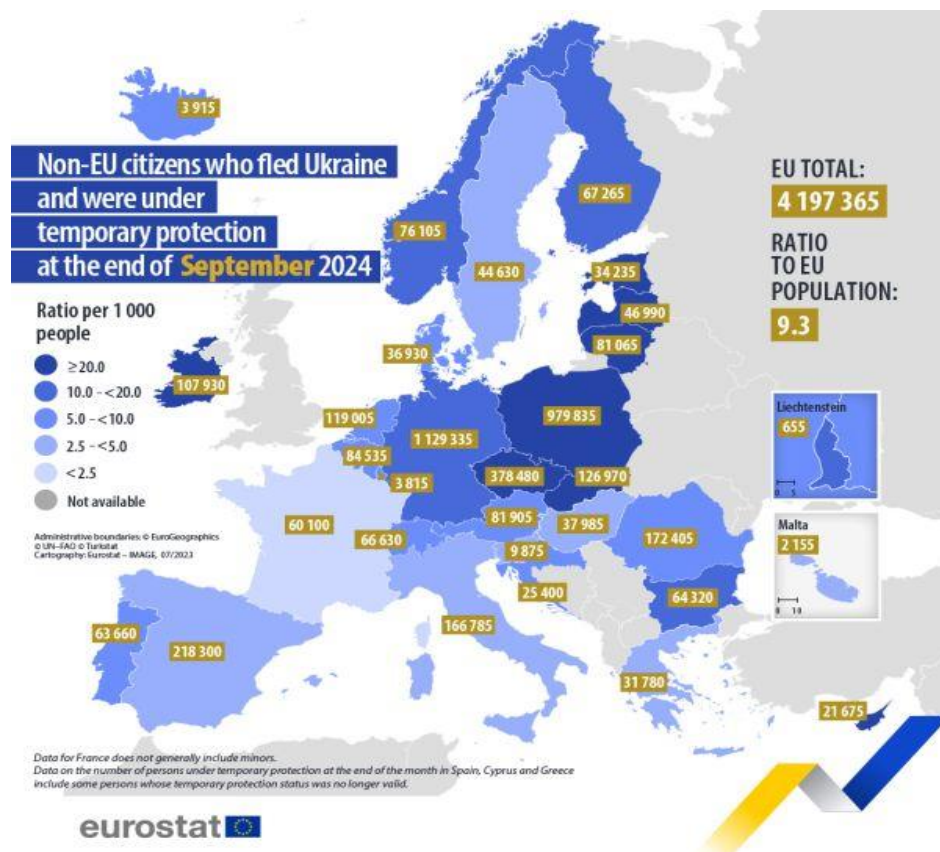

Рис.2.1. Громадяни країн, які не входять до ЄС, які втекли з України та перебували під тимчасовим захистом у країнах ЄС та ЄАВТ на кінець вересня 2024 року [48]

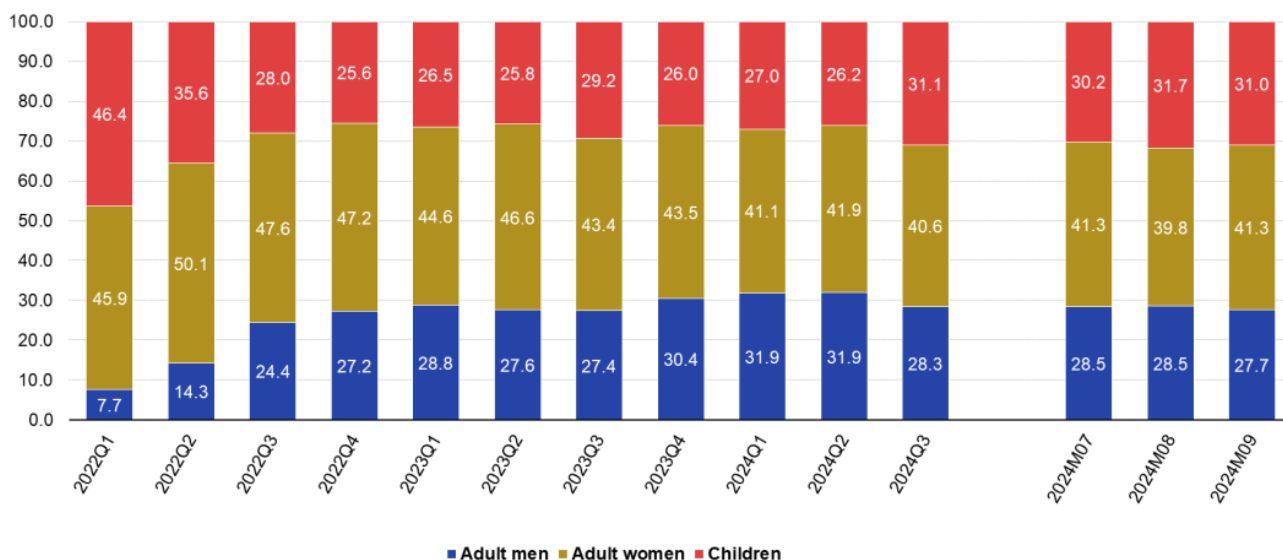
Джерело: Євростат (migr_asytpsm) (migr_asytpspor)

98,3% людей, які втекли з України та перебували під тимчасовим захистом в ЄС на кінець вересня 2024 року, були українцями. Серед інших громадян країн, які не входять до ЄС під тимчасовим захистом, основними країнами громадянства були росія (12 272; 0,3%), Нігерія (4 984; 0,1%) та Азербайджан (4 192; 0,1%).

На кінець вересня 2024 року дорослі жінки становили 45,0% осіб, які отримали тимчасовий захист, з них 54,9% – жінки віком від 35 до 64 років. Діти становили 32,3%, тоді як частка дорослих чоловіків у загальній кількості осіб, які отримали тимчасовий захист, становила 22,7%. Навпаки, пропорції хлопців і дівчат віком до 18 років були близькими: 16,9% для хлопців і 15,4% для дівчат (рис. 1).

Частка жінок (41,3%) серед осіб, яким надано тимчасовий захист протягом вересня 2024 року порівняно з серпнем 2024 року зросла на 1,5 в.п., а частка дорослих чоловіків (27,7%) та дітей (31,0%) відповідно зменшилася, на 0,8 в.п. та 0,7 в.п. (рис. 2). Щоквартально частка рішень про тимчасовий захист для дорослих чоловіків знизилася до 28,3% протягом третього кварталу 2024 року, що на 3,6 в.п. порівняно з піком у 31,9%, який спостерігався в першому та другому кварталах 2024 року. Частка рішень для дорослих жінок також скоротилася на 1,6 в.п., досягнувши 40,6%. Це стало найнижчою квартальною часткою дорослих жінок з початку російсько-агресивної війни в лютому 2022 року. Натомість частка рішень щодо дітей значно зросла, з 26,2% у другому кварталі 2024 року до 31,1% у третьому кварталі. квартал 2024 року, помітне зростання на 4,9 пункту. Це являє собою найвищу квартальну частку дітей, які отримали тимчасовий захист з другого кварталу 2022 року [34-35].

Quarterly and monthly shares of main population groups among persons granted temporary protection, EU (%)

Note: EU total excluding:
 Hungary - data by age group not available.
 France - data for minors generally not included.
 Source: Eurostat (migr_asytpfm)

eurostat

Рис. 2.2. Частка біженців з України, % [24]

У 2023 році в ЄС було зареєстровано понад 1 мільйон нових рішень про надання тимчасового захисту (1 056 020), порівняно з понад 4,3 мільйонами у 2022 році (4 331 385). Близько 75% цих рішень було прийнято в шести країнах, а саме в Німеччині (335 785, 31,8% від загальної кількості ЄС), Польщі (237 475, 22,5%), Чехії (98 655, 9,3%), Румунії (49 320, 4,7%). %), Нідерланди (34 775, 3,3 %) та Іспанія (33 915, 3,3%) (табл. 1).

Протягом третього кварталу 2024 року країни ЄС видали 215 840 нових рішень про надання тимчасового захисту. Це найбільша квартальна кількість рішень, зафіксована з третього кварталу 2023 року. Порівняно з другим кварталом 2024 року кількість нових рішень протягом третього кварталу 2024 року зросла на 10,5%. Зростання спостерігалось протягом другого кварталу 2024 року в 20 країнах ЄС, причому 3 найбільші абсолютні зростання були зафіксовані в Польщі (+114 795), Чехії (+3 705) і Німеччині (+1 705). 7 країн ЄС видали менше рішень про надання тимчасового захисту протягом третього кварталу 2024 року, причому найбільше зниження зафіксовано в Греції (-1 510), Болгарії (-1 195) і Словаччині (-545).

У вересні 2024 року було видано 65 950 нових рішень про надання тимчасового захисту в ЄС, що на 2,5% більше, ніж у серпні. У вересні 2024 року 16 країн ЄС видали більше рішень, ніж у серпні, причому 3 найбільші абсолютні збільшення спостерігаються в Австрії (+1 265), Польщі (+1 005) і Литві (+780). Серед 11 країн ЄС, які видали менше рішень у вересні порівняно з серпнем, три найбільші зниження спостерігалися в Німеччині (-1 970), Швеції (-510) і Болгарії (-470).

Number of decisions on temporary protection in EU and EFTA countries

	Yearly number of people granted temporary protection		Quarterly number of people granted temporary protection				Monthly number of people granted temporary protection		
	2022	2023	2023Q4	2024Q1	2024Q2	2024Q3	2024M07	2024M08	2024M09
EU	4 331 385	1 056 020	203 005	196 925	195 275	215 840	74 380	64 320	65 950
Belgium	63 355	15 625	3 370	3 210	2 895	4 180	1 410	1 460	1 305
Bulgaria	147 330	23 585	4 435	4 820	8 165	6 970	2 870	2 285	1 815
Czechia	458 915	98 655	17 830	17 350	19 935	23 640	8 350	7 340	7 950
Denmark	32 895	8 380	1 665	1 895	2 325	2 875	980	750	1 150
Germany	795 205	335 785	68 555	72 655	52 255	53 960	14 770	14 980	13 010
Estonia	41 870	8 780	1 705	1 295	1 430	1 740	495	465	775
Ireland	69 575	33 035	7 755	3 145	2 330	2 450	975	680	790
Greece	21 530	5 325	760	810	2 815	1 305	655	345	305
Spain	160 990	33 915	7 715	8 335	9 800	9 520	3 425	2 840	3 170
France	84 910	17 175	3 635	2 980	2 965	3 180	1 090	1 000	1 095
Croatia	19 275	4 925	695	645	1 075	960	430	315	215
Italy	150 110	21 395	995	6 550	4 380	4 900	1 805	1 620	1 475
Cyprus	12 620	6 670	910	755	655	1 005	285	175	550
Latvia	38 135	12 125	1 185	1 095	1 545	1 820	635	570	615
Lithuania	65 450	12 210	2 395	2 060	3 000	3 265	870	810	1 590
Luxembourg	5 090	885	180	180	160	225	55	110	55
Hungary	29 920	6 875	1 180	1 295	1 825	1 680	680	445	555
Malta	1 630	570	95	90	85	110	50	30	30
Netherlands	110 000	34 775	9 395	7 035	6 560	8 185	2 930	2 670	2 675
Austria	90 620	18 320	4 325	3 695	4 285	4 960	2 015	840	2 105
Poland	1 567 905	237 475	43 235	36 445	40 155	51 950	18 510	16 215	17 220
Portugal	57 230	8 550	1 990	1 595	2 035	1 755	720	465	565
Romania	101 925	49 320	6 885	6 580	10 930	11 190	4 455	3 505	3 235
Slovenia	7 480	1 580	375	290	380	575	210	205	165
Slovakia	104 775	30 235	6 855	6 820	6 930	6 385	2 970	1 685	1 730
Finland	45 265	18 940	3 090	2 155	3 590	3 895	1 815	1 145	940
Sweden	47 390	10 915	1 800	3 160	2 770	3 165	925	1 375	885
Iceland	2 305	1 555	405	340	325	230	100	70	60
Liechtenstein	420	270	65	55	60	55	20	15	20
Norway	33 540	33 420	10 490	6 325	3 470	5 555	2 095	1 705	1 755
Switzerland	72 030	18 355	3 330	540	3 375	2 705	885	915	905

.. means data not available

The yearly data in 2022 cover the period starting after the Council decision of 4 March 2022 having effect of introducing temporary protection

France: data does not generally include minors.

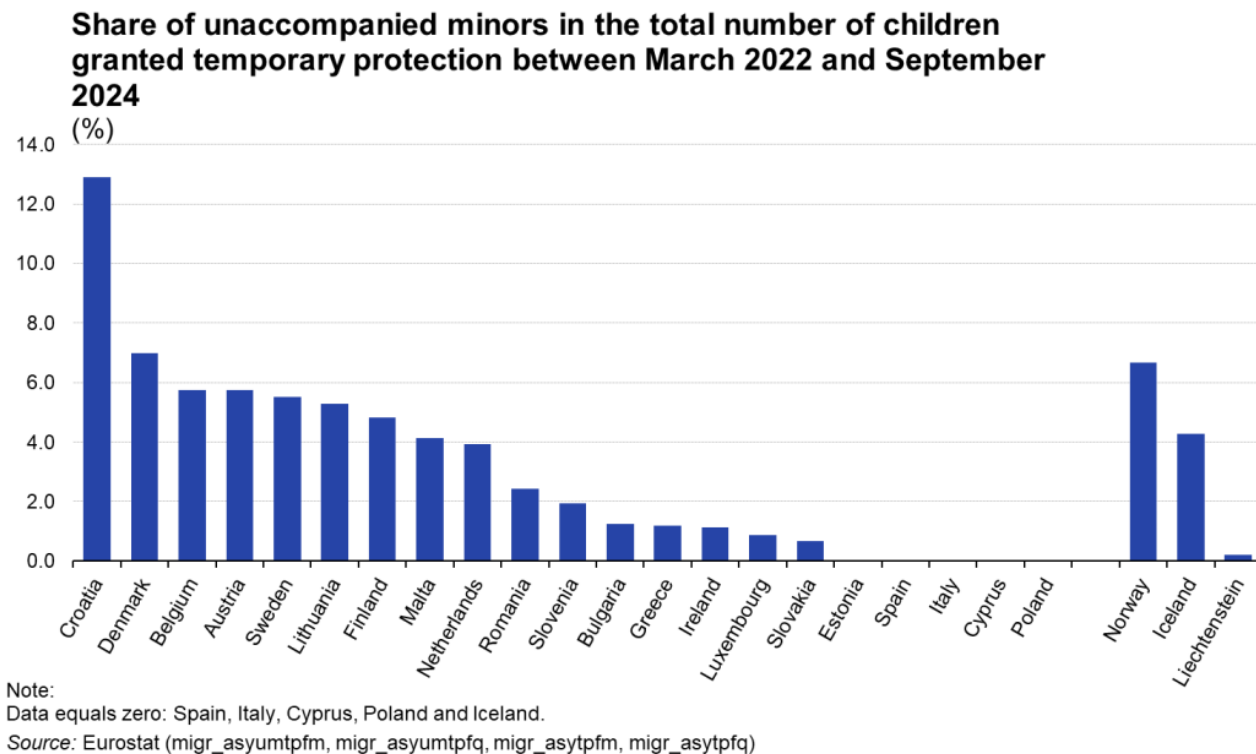
Source: Eurostat (online data codes: (migr_asytpf, migr_asytpfm))

eurostat

Рис. 2.3. Кількість позитивних рішень по прийому мігрантів з України [36]

З березня 2022 року 21 країна ЄС і всі країни ЄАВТ надали дані про неповнолітніх без супроводу, які втікають з України. Серед країн ЄС, для яких доступні дані, Австрія (2 255), Нідерланди (1 705) і Литва (1 635) надали найбільше статусів тимчасового захисту в абсолютному вираженні неповнолітнім без супроводу з березня 2022 року. У відносному вираженні

найбільша частка неповнолітніх без супроводу серед загальної кількості дітей, яким надано тимчасовий захист, зафіксована в Хорватії (12,9%) (рис. 2.3).

eurostat

Рис.2.4. Частка дітей без супроводу в загальній кількості переміщених дітей [36]

2.2. Українська криза біженців: поточна ситуація

Станом на кінець квітня 2024 року через війну до Німеччини з України прибуло близько 1,2 мільйона біженців. Важливо зазначити, що деякі біженці, які спочатку прибули до Німеччини, могли повернутися в Україну або поїхали до іншої країни. Ця статистика показує, скільки українських біженців зареєстрували в Німеччині з 3 березня 2022 року.

Повномасштабне вторгнення росії в Україну спричинило, серед іншого, найбільшу вимушену міграцію в Європі з часів Другої світової війни. До третини населення було переміщено. Минуло більше двох років з початку конфлікту, а десять мільйонів українців досі не можуть повернутися до своїх домівок. Майже

чотири мільйони залишаються внутрішньо переміщеними особами в Україні, а понад шість мільйонів біженців знайшли притулок за кордоном.

Масова міграція, спричинена війною, спровокованою росією, полягає не просто у втечі з України до найближчої безпечної країни; воно стало більш складним. Ця заплутаність стала особливо очевидною в останні місяці, коли рух біженців із країн, які безпосередньо межують з Україною, поширився далі на захід, головним чином до Німеччини, а також аж до Канади, де є потужна українська діаспора. Багато українців підтримують зв'язок із домівкою шляхом короткочасних переїздів туди й назад, спираючись на існуючі моделі сезонної трудової міграції. Мільйони біженців повернулися назавжди на батьківщину, але рідко в райони, звідки вони втекли.

Розподіл біженців за останній рік суттєво змінився. Якщо у 2022 році Польща все ще була країною з найбільшою кількістю вимушено переміщених осіб, то Німеччина зараз є провідною країною. Згідно з новопереглянутою статистикою, на території Німеччини зараз перебуває понад 1,1 мільйона українських біженців. Щомісячне надходження коливається, але залишається значним. Наприклад, з кінця липня до кінця вересня 2024 року влада зареєструвала близько 20 000 нових прибулих.

Кардинально змінилася ситуація з біженцями і в Польщі. Із понад 1,6 мільйона біженців, яким Польща надала тимчасовий захист, там залишилися лише близько 970 тисяч. Сотні тисяч українців виїхали у 2022 році, подорожуючи переважно до Німеччини, а також до інших країн Західної Європи.

Зараз кількість тих, хто має тимчасовий захист, у Польщі стабільна. Проте слід зазначити, що на польсько-українському кордоні спостерігається великий рух. За даними польських прикордонників, кругові рухи в обох напрямках становлять десятки тисяч людей на добу. Найпоширенішою причиною цього є тимчасове повернення українців до рідних.

За кількістю біженців на душу населення Чехія лідирує в рейтингу ЄС, де на 1000 жителів припадає близько 35 українських осіб, які отримали тимчасовий

захист. Тільки Молдова, за межами ЄС, повідомляє про вищу частку біженців на душу населення. Біженці там становлять близько двадцятої частини населення.

Серед західноєвропейських країн Німеччина не має найбільшої відносної кількості біженців, але, можливо, дещо дивно для багатьох, Ірландія має. Станом на лютий 2022 року до сьогодні тимчасовий захист в Ірландії отримали близько 110 тисяч громадян України. Це швидке зростання зупинилося лише через різке скорочення соціальної підтримки новоприбулих, яке набуло чинності з квітня 2024 року.

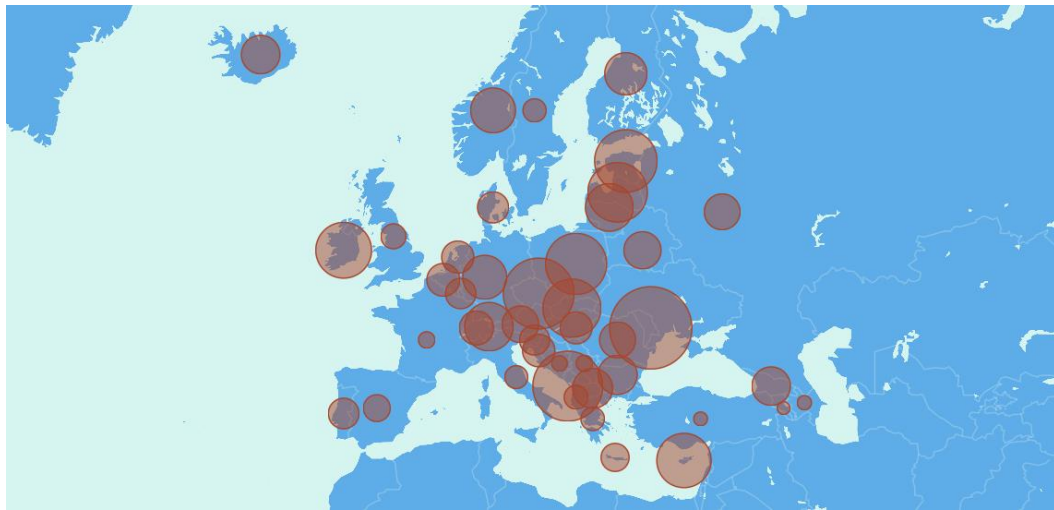

Рис.2.5. Українські біженці на 1000 жителів жовтень 2024 р [39]

У цьому контексті важливо зазначити, що у випадку з Ірландією, як і в Німеччині та Австрії, криза українських біженців є лише однією з багатьох. Масовий приїзд українців відбувається одночасно з прибуттям до цих країн рекордної кількості шукачів притулку з неєвропейських країн, таких як Сирія, Афганістан, Судан і Венесуела.

Канада і США

Значна кількість українських біженців виїхала шукати притулку за кордоном. Понад півмільйона українців вирушили до Канади та США з лютого 2022 року. Обидві країни запровадили спеціальні візові режими для українських біженців. Особи, які бажають залишитися в Канаді, приймаються через програму CUAET (Канадсько-український дозвіл на екстрені поїздки), завдяки якій вони можуть отримати дозвіл на роботу та навчання, серед іншого, всередині країни. Інтерес до програми високий – до квітня 2024 року влада Канади зареєструвала

близько 1,2 млн заявок. Майже мільйон із них вже отримали дозвіл, але кількість людей, які реально скористалися дозволом на в'їзд, значно менша. За останніми даними, лише близько 300 тис. громадян України вирушили до Канади за програмою CUAET.

Майже всі з приблизно 270 000 українців, які втекли до США, отримали або тимчасовий захищений статус, або (для тих, хто прибув після 1 квітня 2022 року) спеціальну гуманітарну візу, надану в рамках програми «Єднаймося заради України» (U4U). Основний принцип візи U4U, яка діє протягом двох років, полягає в тому, що вона об'єднує осіб із сім'ями, які вже легально проживають у США. Цю роль спонсора можуть взяти на себе родичі чи друзі заявників, а також волонтери з широка громадськість.

Відносно високий інтерес українців до екстреного переїзду до Канади та США можна пояснити, зокрема, їхньою глибокою та багатою міграційною історією. Починаючи з дев'ятнадцятого століття, в обох країнах Північної Америки існує потужна українська діаспора.

Внутрішньо переміщені особи (ВПО)

Внутрішнє переміщення – це часто забутий, але невід'ємний аспект української кризи біженців. Згідно з останнім звітом МОМ за жовтень 2024 року, кількість внутрішніх біженців (ВПО) становила приблизно 3,5 мільйона осіб. Однак, за оцінками української влади, включно з людьми, які вже були переміщені до 24 лютого 2022 року, населення ВПО, ймовірно, становить приблизно 4,9 мільйона. Майже половина всіх переселенців – із Харківської та Донецької областей. Розподіл внутрішніх біженців з часом суттєво змінився: якщо в перші місяці війни більшість людей шукали притулку на заході країни, то нині більшість із них залишається на найбільш постраждалому від війни сході. Лише в Дніпропетровській та Харківській областях нині проживає майже мільйон переселенців. Дуже велика кількість ВПО, загалом майже 700 тисяч, також зареєстрована в Києві та Київській області.

Соціально-економічне становище внутрішніх біженців продовжує погіршуватися через тривале переміщення. Згідно з останнім опитуванням

МОМ, лише близько половини всіх ВПО працездатного віку вдалося знайти легальну легальну роботу. Більшість домогосподарств вичерпали всі свої заощадження, через що ВПО все більше залежать від державної допомоги. Проте більшість державної допомоги суттєво скоротилася з березня 2024 року. Якщо раніше всі зареєстровані ВПО мали право на державну допомогу, то тепер допомога надається лише найбільш уразливим верствам населення, таким як люди похилого віку, люди з визнаною інвалідністю чи сироти.

З початку російського вторгнення в Україну кількість жителів Німеччини зросла в сім разів, більшість з них становили жінки та діти. У 2023 році в Європі було зафіксовано 5,8 млн українських біженців, з них майже 1,1 млн у Німеччині.

Перед війною на початку 2022 року громадян України було 156 тисяч, які жили у Німеччині, і до липня 2023 року їх кількість зросла до 1,19 мільйона. Переважна більшість Українців станом на травень 2023 року були жінками працездатного віку: загалом у працездатному віці близько 793 тис. (15-64 роки), з них 523 тис. жінок, 292 тис. українців були віком до 15 років, 107 000 осіб старше 65 років 38.

Адміністративні дані Федерального агентства зайнятості не завжди дозволяють порівняти індикатори участі в АПРТ, охоплення соціальним забезпеченням і результати працевлаштування різних національностей. Крім того, дані можуть не охоплювати всі категорії зайнятості. Наприклад, неповна зайнятість українців не входить до даних соціального страхування. Так само, можливо міжнародних домовленостей про дистанційну роботу (зокрема з українськими компаніями) не буде зареєстровано (Dumont et al. 2023).

Опитування IAB-BIB/FREDA-BAMF-SOEP включає два раунди інтерв'ю, починаючи з вторгнення в лютому 2022 р. Перша хвиля опитування була проведена між серпнем і жовтнем 2022 року понад 11 тисяч українських біженців віком від 18 до 70 років опитували по всій Німеччині. На початок 2023 року забрали майже 7 тисяч осіб цієї групи участь у другій хвилі, щоб задокументувати свої поточні умови життя та зміни.

Чим більше часу минає від початку війни, тим більше українських біженців повідомляється, що мають намір залишитися в Німеччині в довгостроковій перспективі, але ця частка все ще нижча, ніж для інших груп біженців. 44 відсотки українців, опитаних у другому турі опитування, проведеного опитування IAB-BIB/FREDA-BAMF-SOEP на початку 2023 року показало, що вони мають намір залишитися в Німеччині в довгостроковій перспективі. Ця частка вища за 37 відсотків, про які повідомлялося в першому раунді опитування IABBIB/FREDA-BAMF-SOEP, проведеного з серпня по жовтень 2022 року (Brücker та ін., 2023).

Намір залишитися на тривалий термін серед українських біженців все ж нижчий, ніж серед інших біженців: опитування, проведене серед біженців у Німеччині в 2015 році, показує, що в середньому 85% усіх респондентів заявили, що хотіли б залишитися в Німеччині на невизначений термін, причому особливо високий він серед афганців та іракців і дещо нижча кількість серед інших.

Висновки до 2 розділу

Німеччина та інші країни ЄС вжили безпрецедентних заходів для сприяння в'їзду та перебування українських біженців, у тому числі шляхом введення в дію Тимчасової Директиви про захист. У Німеччині директива переведена в імплементацію §24 Акту про проживання для надання тимчасового захисту. За допомогою цього правового заходу біженці з України отримала дозвіл на проживання без необхідності отримувати тривалий притулок або зіткнутися зі значними обмеженнями доступу до німецької системи соціального забезпечення.

Як наслідок Директиви ЄС про тимчасовий захист і на відміну від інших груп біженців, українським біженцям з посвідками на проживання був негайно наданий доступ до звичайної німецької системи соціального забезпечення. У червні 2022 року прийнято відповідний закон і біженці з України негайно отримали право на існуючий федеральний та місцевий рівень соціального захисту. Схеми, націлені на людей, які легально проживають у Німеччині, включаючи активні заходи на ринку праці та інтеграційні курси. Це контрастує з

процесом, який переживають інші групи біженців. насправді, відповідно до стандартних процедур, заявники про надання притулку, чия заява знаходиться на розгляді, мають доступ лише до зменшеного пакету пільг, які надаються відповідно до Закону про пільги шукачам притулку. Тільки коли є позитивне рішення щодо заяви про надання притулку, шукачі притулку мають доступ до «звичайної» соцсистема захисту для німців.

Виходячи з їх соціально-економічних характеристик, пільга громадянина є тією формою підтримки, яку більшість Українців мають право на отримання. Оскільки більшість біженців з України є працездатними та дієздатними до роботи, вони, ймовірно, матимуть право на отримання допомоги громадянина. Схема громадянських пільг дає доступ до широкого спектру заходів активізації ринку праці, які надаються через центри зайнятості, а також на державне медичне страхування, допомогу по безробіттю та інші послуги соціальної підтримки. Враховуючи широкий перелік заходів активізації, які надають центри зайнятості та зайнятості Агентства, спеціально для біженців з України не розроблено додаткових заходів активізації як частина пільги громадянина.

РОЗДІЛ 3. НІМЕЧЧИНА ТА ВПЛИВ КРИЗИ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ НА ЇЇ СТАНОВИЩЕ

3.1. Заходи для полегшення доступу до ринку праці та підвищення рівня інклюзії

Деякі заходи, спрямовані на подолання бар'єрів, вже згадувалися (наприклад, новий закон у Латвії та скасування мовних вимог у Литві). Ці заходи можуть зробити важливий внесок у полегшення доступу до ринку праці для українських біженців. Наприклад, в Німеччині опитування показало, що 38% респондентів заявили, що потребують підтримки під час пошуку роботи. Водночас у країнах-членах ЄС і Норвегії, безумовно, існує політична воля сприяти якнайшвидшій інтеграції ринків праці. Крім того, роботодавці також зацікавлені в пошуку робочої сили, особливо в тих професіях, де існує дефіцит робочої сили. Ці фактори допомагають продовжувати заходи, які довели свою ефективність (наприклад, схеми прискореної інтеграції у Швеції), та/або знаходити й експериментувати з інноваційними рішеннями.

Полегшення доступу до ринку праці

Серед держав-членів ЄС існує не лише консенсус щодо важливості полегшення доступу до працевлаштування для українських біженців, але й Директива про тимчасовий захист передбачає, що «держави-члени повинні дозволити ... особам, які користуються тимчасовим захистом, займатися діяльністю за наймом або самозайнятістю за умови дотримання правил, що застосовуються до даної професії»; особи, які користуються тимчасовим захистом, також підпадають під дію національної політики на ринку праці та загальних умов працевлаштування. Однак у деяких державах-членах ЄС були прийняті або змінені спеціальні закони для полегшення доступу українців до ринку праці.

Наприклад, у Польщі такий закон був прийнятий щодо 12 березня 2022 року. Згідно з його положеннями, роботодавець може негайно прийняти на роботу громадянина України, який легально перебуває в країні, і зобов'язаний повідомити про це місцевий центр зайнятості протягом 14 днів з моменту

початку роботи. Крім того, різні фінансові стимули та послуги в державах-членах ЄС полегшують доступ до працевлаштування, а з огляду на дефіцит робочої сили, правила часто змінюються для заохочення працевлаштування в певних секторах/професіях.

Фінансові стимули

Усвідомлюючи вартість початку нової роботи, деякі країни запровадили прямі фінансові стимули. Наприклад, у Латвії при працевлаштуванні громадяни України мають право на одноразову допомогу для відкриття власної справи у розмірі 620 євро, яка називається «допомога з працевлаштування або самозайнятості». У січні 2023 року цю допомогу отримали 10 000 громадян України.

Крім того, було запроваджено стипендії на навчальні курси та гранти, спеціально призначені для дослідників і науковців. Соціальні партнери в певних секторах, як видається, активно діють у цьому напрямку в Італії, де передбачено фінансове заохочення в рамках навчання. Було укладено угоду між основними профспілковими конфедераціями та національною асоціацією агентств з працевлаштування. На додаток до інших заходів підтримки було запроваджено надбавку на навчання. Відшкодовуються не лише витрати на харчування, проживання та транспорт, але й надається одноразова допомога у розмірі 1000 євро після завершення першого етапу навчання. У Португалії щомісячна стипендія на стажування надається з грудня 2022 року. Вона надається на 12 місяців. Вона стала частиною ширшої програми, спрямованої на посилення підтримки інтеграції інших груп населення, а також українських біженців. Грант надається окремим учасникам залежно від рівня їхньої кваліфікації і становить від 1,3 до 2,5 індексу соціальної підтримки (який у 2023 році становив 480,43 євро). Крім того, у випадку бенефіціарів тимчасового захисту роботодавця повинен забезпечити транспорт між місцем проживання бенефіціара та місцем стажування. Якщо це неможливо, бенефіціар має право на транспортних витрат або щомісячну транспортну допомогу в розмірі, еквівалентному 10% Індексу соціальної підтримки.

З точки зору основної мети субсидованого працевлаштування, його певною мірою можна порівняти з грантом на стажування, навіть якщо він спрямований саме на безробітних українських біженців, як це має місце, наприклад, у Литві. Це основний захід активної політики на ринку праці, який здійснює ДСЗ у цій країні, і найбільш корисний для інтеграції українських біженців. Він був запроваджений 30 червня 2022 року, коли були внесені зміни до Закону про зайнятість і біженці були додані до бенефіціарів. Якщо порівнювати з грантом на стажування, то одна з головних відмінностей полягає в тому, що він надається роботодавцям українських біженців. Субсидія на заробітну плату дорівнює 75% витрат на заробітну плату, а максимальна тривалість субсидії довша - 36 місяців.

Данська рада зі сприяння бізнесу виділила додаткові гранти чотирьом успішним проектам на загальну суму понад 2 мільйони євро, щоб вони могли бути орієнтовані на українських біженців і сприяти їхньому виходу на ринок праці. Ці кошти були виділені на вже існуючі проекти, які фінансувалися Європейським соціальним фондом. Чотири проекти включають ініціативи, спрямовані на покращення можливостей працевлаштування українських біженців. Вони також включають проекти, які створюють короткострокові робочі місця з метою переходу до довготривалої регулярної зайнятості та підвищення кваліфікації біженців, щоб вони були краще підготовлені до данського ринку праці. Навчання також є важливою частиною одного з проектів; інший проект спрямований на високоосвічених людей і намагається забезпечити їх роботою, зокрема, в будівництві, транспортній та виробничій галузях.

Послуги

Коли біженці почали прибувати навесні 2022 року, було визнано, що допомогу в доступі до ринку праці слід надавати якомога раніше, як тільки біженців розмістили в пунктах тимчасового розміщення біженців. У рамках своєї інформаційно-просвітницької діяльності ДСЗ організувала мобільні бригади в найбільших центрах розміщення біженців або в основних районах прибуття

біженців (Європейська мережа державних служб зайнятості, 2023). Важливість «належного прийому» визнають, наприклад, у Данії, Ірландії, Румунії та Іспанії.

У Данії метою є забезпечення допомоги у вирішенні практичних завдань, таких як надання персонального ідентифікаційного номера та податкової картки, але також існують різні заходи для інтеграції на ринку праці в цілому.

В Ірландії підтримка у працевлаштуванні також надається в рамках Служби підтримки міжнародного захисту, насамперед шляхом швидкого присвоєння персонального номера державної служби (що є основною вимогою для доступу до всіх державних послуг, включаючи працевлаштування) та підтримки у працевлаштуванні через офіси Intreo (державна служба з пошуку роботи). Згідно з отриманим досвідом, переважна більшість тих, хто шукав, знайшли її.

У Румунії ключові цілі включають надання професійної інформації, консультування, підбір роботи, професійне навчання, оцінку та визнання професійних компетенцій. Заходи також включають послуги підтримки Європейської служби зайнятості, яка надає інформацію, консультації та підбір роботи для шукачів роботи в ЄС та Європейському економічному просторі (хоча Румунія ще не охоплена пілотним проектом ЄС «Кадровий резерв»). Станом на травень 2023 року 7 855 громадян України зареєструвалися в територіальних агентствах зайнятості, щоб скористатися наданими послугами. Цей захід сприяв працевлаштуванню 924 громадян України за різними професіями. Крім того, 390 роботодавців висловили наміри працевлаштувати громадян України, задекларувавши 4 768 вакансій у різних галузях.

В Іспанії послуги з консультування щодо працевлаштування українських біженців надаються в чотирьох центрах прийому, уваги та перенаправлення, що діють під егідою Міністерства інклюзії, соціального забезпечення та міграції - по одному в Аліканте, Барселоні, Мадриді та Малазі. Співпраця українських біженців з роботодавцями

Брак інформації, особливо про наявні можливості працевлаштування, вже було визначено як важливий бар'єр, і ДСЗ у приймаючих країнах активно

виявляють і реєструють вакансії та докладають зусиль для прямого підбору шукачів роботи (на основі їхніх компетенцій) до вакансій. Це було реалізовано, наприклад, через різні онлайн-портали (наприклад, у Польщі) з інтегрованими системами підбору персоналу, а також дедалі ширше застосовуються цифрові інструменти (Європейська мережа державних служб зайнятості, 2023).

Потреба в підборі роботи була визнана на ранньому етапі, наприклад, у Литві, де ДСЗ запропонувала роботодавцям наймати українців на вакантні посади. До березня 2022 року в ДСЗ було зареєстровано 4 500 компаній, які пропонували 10 200 робочих місць для українців, що втікали від війни. Відбір потенційних працівників та зустрічі з роботодавцями для українських біженців відбувалися регулярно. Українців знайомили з компаніями та надавали можливість постійного працевлаштування. ПЄС також активно працюють у цій сфері в інших країнах, наприклад, у Бельгії, Франції та Німеччині (Європейська Комісія, 2023d).

У Фінляндії Конфедерація фінської промисловості та компанія з підбору персоналу Staffpoint навесні 2022 року запустили проєкт «Безпека через роботу». Цей проєкт має на меті об'єднати фінські компанії, які хочуть працевлаштувати біженців з дозволами на роботу (таким чином, він орієнтований не лише на тих, хто втік від війни в Україні, а й на всіх українців). Метою є працевлаштування 200-400 українців під тимчасовим захистом та інших біженців у фінських компаніях. Він відкритий для всіх бізнесів у всіх секторах. До проєкту долучилися понад 80 компаній. Крім того, Staffpoint запропонував компаніям послуги з працевлаштування на безоплатній основі протягом чотирьох місяців у 2022 році, щоб знайти їм відповідних працівників.

Один із заходів, реалізованих у Данії, був спеціально спрямований на тих біженців, які мають досвід роботи в галузі технологій, науки та інженерії. Його метою було полегшити пошук роботи. Він був реалізований завдяки співпраці між Данським інженерів та мережею Technology Denmark. Остання забезпечувала зв'язок з роботодавцями. Також був залучений Технологічний

медіа-центр (Teknologiens Mediehus), який має платформу і знання для зв'язку між роботодавцями та кандидатами.

Послаблення певних обмежень на ринку праці

Як видно з прикладів Латвії та Литви, обмеження щодо мовних вимог були зняті (у певних секторах у Литві та з деякими обмеженнями в Латвії). В Італії, однак, було знято загальне обмеження на ринку праці спеціально для українських біженців: щоб заохотити їхній вихід на ринок праці, було запроваджено більшу гнучкість у використанні строкових трудових договорів. Це означає, що українці можуть отримати доступ до працевлаштування за строковими (тимчасовими) контрактами з меншими обмеженнями, передбаченими італійським трудовим законодавством для роботодавців, які використовують строкові трудові договори.

Покращення відповідності між навичками українців та робочими місцями

Для того, щоб зіставити навички українських біженців з наявними робочими місцями, спочатку необхідно провести оцінку навичок. Ще до прибуття українських біженців на рівні ЄС був розроблений інструмент профілювання навичок для громадян третіх країн. В Ірландії регіональні освітні та мовні команди (REALT) для України проводять оцінку навичок дорослих українців, які хочуть знайти роботу.

Також докладаються певні зусилля для того, щоб запобігти працевлаштуванню українських біженців на робочі місця, для яких вони мають надмірну кваліфікацію. У Словенії представник служби зайнятості заявив, що вона відмовляє роботодавцям, які хочуть найняти висококваліфікованих працівників на низькокваліфіковані робочі місця. З цією ж метою докладаються й інші активні зусилля: програма активних заходів політики на ринку праці для мігрантів (під назвою "Навчання: особи з міжнародним захистом та іноземці") допомагає людям, які ще не володіють словенською мовою, отримати роботу і мовний досвід у комфортній для них робочій обстановці. Для цієї програми

служба зайнятості готує словник елементарних слів, пов'язаних з конкретними професіями.

Через гостру нестачу робочої сили компанії також можуть виступати з різними ініціативами. Наприклад, у Румунії IKEA Romania запустила пілотну програму в 2021 році, яка досі триває. Програма «Навички для працевлаштування» пропонує оплачуване стажування, навчання в IKEA в різних сферах і психологічну допомогу; таким чином, вона допомагає біженцям здобути необхідні навички та досвід роботи. Деякі посади пропонуються як оплачуване стажування (тимчасове), тоді як деякі учасники після приймаються на роботу на постійній основі.

Залучення українських професіоналів до державної служби

У Словаччині медичні працівники з України можуть працювати в клініках у режимі тимчасового професійного стажування. Це дозволяє їм надавати медичну допомогу під наглядом професійно кваліфікованої особи. Серед іншого, цей захід допомагає зменшити мовний бар'єр між українськими пацієнтами та медичним персоналом.

У Литві сама ДСЗ наймала українців (які розмовляють російською та/або англійською мовами), щоб допомагати спілкуватися біженцям, які не володіють англійською або російською мовами. Подібні випадки найму українських фахівців у державних службах для допомоги своїм співвітчизникам були в Латвії, Польщі, Румунії та Іспанії. Ці практики ґрунтуються на подібних схемах, що застосовувалися під час міграційної кризи 2015-2016 років: у Швеції, наприклад, було створено прискорений маршрут для сирійських вчителів, який дозволив їм викладати для новоприбулих арабською мовою, водночас вивчаючи шведську мову в рамках стажування. Водночас опитування у Фінляндії виявило, що брак україномовних працівників є проблемою, оскільки такі працівники змогли б підтримати і зрозуміти біженців з України.

Заходи, спрямовані на подолання труднощів у визнанні кваліфікацій

Визнавши важливість спрощення визнання кваліфікацій, Європейська комісія у квітні 2022 року видала рекомендації щодо визнання кваліфікацій для

людей, які тікають від російського вторгнення в Україну; через кілька місяців (у червні 2022 року) вона опублікувала керівні принципи щодо прискореного визнання українських академічних кваліфікацій. На додаток до визнання кваліфікацій, яке часто займає певний час, надання детальної інформації про кваліфікації є ключовим, щоб роботодавці могли зрозуміти навички своїх потенційних працівників. Тому Європейська Комісія спільно з Європейським фондом освіти створила веб-сторінку під назвою «Інформація для країн-членів ЄС: органи влади, школи/коледжі/університети та роботодавці в ЄС». У рамках подальших зусиль, спрямованих на полегшення порівняння українських кваліфікацій з кваліфікаціями держав-членів, Комісія, знову ж таки спільно з Європейським фондом освіти, у лютому 2023 року опублікувала Звіт про порівняння Європейської рамки кваліфікацій та Національної рамки кваліфікацій України. Деякі держави-члени запровадили власні інструменти оцінювання навичок, наприклад, Німеччина та Швеція.

Незважаючи на ці зусилля, українські біженці стикаються з різними труднощами в державах-членах ЄС, коли хочуть отримати визнання своєї кваліфікації. Наприклад, як уже згадувалося, процедура визнання все ще може бути тривалою. Існує очевидна потреба в її скороченні не тільки для того, щоб українські біженці могли швидко потрапити на ринок праці, але й через дефіцит робочої сили, особливо в деяких професіях. Наприклад, у Словаччині цей процес був спрощений, щоб дозволити вчителям, які втекли з України, працевлаштуватися в словацькій шкільній системі. У квітні 2023 року було запроваджено кваліфікаційний іспит російською або українською мовами для педіатрів з метою визнання їхньої української освіти в галузі педіатрії. В результаті перші 30 педіатрів, які склали іспит у період з квітня по червень 2023 року, отримали визнання їхньої кваліфікації та отримали дозвіл працювати педіатрами у Словаччині. У Литві соціальним працівникам потрібно чекати лише один місяць, а не три, щоб отримати визнання своєї професійної кваліфікації, а процедура подачі документів була спрощена: потрібно подати лише найнеобхідніші документи. Заявник може підтвердити автентичність цих

документів без засвідчення нотаріусом або відповідним органом. Лише найнеобхідніші документи (диплом або інший документ, що підтверджує професійну кваліфікацію соціального працівника) мають бути перекладені литовською мовою. Якщо громадянин України не має диплома соціального працівника або іншого документа, Департамент нагляду за соціальними послугами розглядає іншу інформацію, надану заявником або іншими установами про освіту заявника та його діяльність у сфері соціальної роботи.

Аналогічно, у Польщі діють спеціальні правила для медичного персоналу з України (також у відповідь на дефіцит робочої сили). Наприклад, українські лікарі/стоматологи, які отримали дипломи за межами ЄС, могли займатися своєю професією (умовне право на практику), це правило діяло до серпня 2023 року. У серпні 2023 року, а потім у лютому 2024 року це правило було продовжено, і наразі воно діє до червня 2024 року (стаття 61 Спеціального закону (Допомога громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом на території України)). Мало того, що формальності були зведені до мінімуму при подачі заявки на отримання цього права на практику, так ще й вимога щодо знання польської мови була скасована. Місцева медична рада вирішує, чи може лікар практикувати самостійно або під наглядом. Що стосується викладацького складу, то асистенти вчителів, які не є поляками, можуть бути прийняті на роботу навіть без документа, що підтверджує знання польської мови; однак вони повинні володіти польською мовою на достатньому рівні, щоб допомогти учневі, який не розмовляє польською мовою. Що стосується працевлаштування на нижчому рівні, ніж їхня кваліфікація (поки визнання не відбулося), в Естонії повідомлялося, що вчителі (і лікарі), які мають українську кваліфікацію, працюють асистентами у своїх професіях. Аналогічно, у Нідерландах українські вчителі, які не володіють нідерландською мовою, можуть працювати допоміжним персоналом у підготовчих класах (так звані тимчасові навчальні заклади). У Нідерландах нестача вчителів є настільки гострою, що планується прийняття нового закону, який ще більше полегшить працевлаштування українських вчителів.

ВИСНОВКИ

Інтеграція українських біженців на ринку праці загалом видається успішною, оскільки рівень їхньої зайнятості є високим, особливо порівняно з іншими групами біженців. Цей показник коливається від більш ніж 10% до значно вищих 40% у деяких країнах (навіть досягаючи 50% і вище). Цей рівень зайнятості, ймовірно, продовжуватиме зростати.

Однак, як і у випадку з іншими групами біженців, інтеграції на ринку праці перешкоджає низка бар'єрів (мовний бар'єр, брак інформації, відсутність соціальної мережі). Відсутність доступних дитячих садків, про що свідчить низький рівень охоплення дітей дошкільною освітою (від 42% до 71%), є ще однією важливою перешкодою, особливо з огляду на те, що серед українських біженців переважають жінки з дітьми.

Для вирішення цих проблем було запроваджено багато інноваційних заходів (наприклад, зняття деяких обмежень, що обмежують доступ до догляду за дітьми; пом'якшення суворих мовних вимог для певних професій; спрощення та прискорення процесів визнання кваліфікацій; індивідуальні мовні курси).

Дефіцит робочої сили є важливим фактором, що спонукає роботодавців наймати українських біженців; ініціативи організацій роботодавців та окремих роботодавців/компаній сприяють залученню біженців. Державна служба зайнятості також відіграє активну роль у налагодженні контактів з роботодавцями щодо працевлаштування біженців.

Хоча багато хто працює, більшість українців досі не змогли знайти стабільну роботу: все ще переважають тимчасові або випадкові роботи, а українські біженці мають надмірну кваліфікацію для більшості з них. Тому дохід багатьох біженців є нестабільним, що призводить до залежності від соціальної допомоги.

Стандартне надання пільг і послуг не завжди було пристосоване до особливих потреб біженців; наприклад, готовність на роботу як умова отримання пільг може бути недоречною, якщо біженці не підготовлені належним чином до доступу на ринок праці. Крім того, через відсутність адаптованих заходів

переміщені особи можуть втратити право на речі, яких вони потребують навіть після працевлаштування (через нестабільний дохід або житлову ситуацію).

Українські біженці мають невирішені потреби в приймаючих країнах-членах ЄС і Норвегії; вони включають інтеграцію в місцеві громади (наприклад, через позашкільні заходи для дітей) і доступ до життєво важливих послуг (наприклад, транспорт). Ці потреби лише певною мірою задовольняються державними службами, і неурядові організації активно реагують на них. Однак це не може гарантувати достатнього охоплення та безперервності.

У більшості держав-членів ЄС державні служби стикаються з довгостроковими проблемами, що призводить до нестабільності житлових умов (частково через вже існуючі житлові проблеми), недоступності закладів догляду за дітьми, брак місць у школах та труднощі з доступом до медичних послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ЦСУ (Центральне статистичне управління) (2022), Перепис населення 2022 року - Попередні результати, веб-сторінка, доступна за посиланням: <https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/ep/pr-cpr/censusofpopulation2022-preliminaryresults/housing/>, перегляду: 7 лютого 2023 року.
2. CVEK (Центр досліджень етнічності та культури) (2022), Integrácia ľudí z Ukrajiny - Návrhy riešení, аналітичний документ, Братислава.
3. Де Лер, Ж., Ікарді, Р., Каяндер, Н., Зайгер, Ф. і Тінторі, Г. (2023), Що формує солідарність в ЄС? Офіс публікацій Європейського Союзу, Люксембург.
4. Deloitte (2022), Uchodźcy na rynku pracy w Polsce, веб- сторінка, доступ 10 січня 2024 року.
5. Denník, N. (2022), "Pre Ukrajincov vzniknú zdravotné centrá. Treba najmä pediatrov a všeobecných lekárov", веб- сторінка, доступ 4 березня 2024 року.
6. Департамент освіти та NEPS (Національна освітня психологічна служба) (2022), Підтримка добробуту дітей з України у вашій школі: Посібник для початкових шкіл, Дублін.
7. Diena.lt (2023), Pabėgėlių iš Ukrainos skundai: net sutartys pasirašomos nesuprantama kalba, веб-сторінка, доступ 10 січня 2024.
8. Дущик, М., Гурни, А., Качмарчик, П. і Кубісяк, А. (2023), Біженці війни з України в Польщі - рік після російської агресії. Соціально-економічні наслідки та виклики", Регіональна наукова політика і практика, Том 15, № 1, с. 181-199.
9. Empower (без дати), www.empower.ie, доступ 11 січня 2024 року.
10. Eng.LSM.lv (2023), 10 000 українців на ринку праці Латвії, веб-сторінка, доступ 10 січня 2024 року.
11. EPRS (Дослідницька служба Європейського парламенту) (2023), Фінансування відновлення України: Наслідки для бюджету ЄС та бюджетного контролю, а також принципи для досягнення успіху, Брюссель.

12. Eurofound (2016), Підходи до інтеграції біженців та шукачів притулку на ринку праці, Офіс публікацій Європейського Союзу, Люксембург.

13. Eurofound (2022a), Умови праці під час COVID-19: Наслідки для майбутнього, серія "Європейське телефонне опитування щодо умов праці 2021", Бюро публікацій Європейського Союзу, Люксембург.

14. Eurofound (2022b), Субсидії на працевлаштування для українських біженців, захід HU-2022-11/2400 (заходи в Угорщині), EU PolicyWatch, Дублін.

15. Eurofound (2023a), Недоступне та неадекватне житло в Європі, Офіс публікацій Європейського Союзу, Люксембург.

16. Eurofound (2023b), Електронне опитування щодо життя, роботи та COVID-19, веб-сторінка, доступна за посиланням: <https://www.eurofound.europa.eu/en/data-catalog/living-working-and-covid-19-e-survey>, дата перегляд : 4 березня 2024 року .

17. Eurofound (2023c), Нідерланди: Зміни у трудовому житті 2022, робочий документ Eurofound, Дублін.

18. Eurofound (2023d), Бельгія: Зміни у трудовому житті 2022, робочий документ Eurofound, Дублін.

19. Eurofound (готується до друку-a), Криза в Україні: Втрати психічного здоров'я внаслідок війни, робочий документ Eurofound, Дублін.

20. Eurofound (готується до друку-b), Соціальний захист 2.0: Схеми безробіття та мінімального доходу, Офіс публікацій Європейського Союзу, Люксембург.

21. Eurofound та FRA (Агентство Європейського Союзу з фундаментальних прав) (2023), Бар'єри для працевлаштування переміщених українців, Офіс публікацій Європейського Союзу, Люксембург.

22. Європейська комісія (2022), Реакція ЄС на війну в Україні, Флеш Євробарометр 506, Брюссель.

23. Європейська Комісія (2023a), Тимчасовий захист для осіб, які тікають від російської агресії проти України: Рік потому, COM(2023)140 final, Брюссель.

24. Європейська комісія (2023b), Звіт показує, що солідарність ЄС сприяє інтеграції людей, які тікають з України, веб-сторінка, доступний 10 січня 2024 року.

25. Європейська комісія (2023c), Інтеграція людей, які втікають з України, в ЄС, Офіс публікацій Європейського Союзу, Люксембург.

26. Європейська Комісія (2023d), PES Network приймає 7 рекомендацій для служб зайнятості допомога біженцям та особам, переміщеним з України, веб-сторінка, доступ до 10 січня 2024 року.

27. Європейська комісія (2023e), Один рік потому - Як ЄС підтримує вразливих людей, які тікають від війни в Україні? веб-сторінка, доступний 10 січня 2024 року.

28. Європейська Комісія (без дати), Болгарія - Допомога по безробіттю, веб-сторінка, доступ 6 грудня 2023 року.

29. Європейська мережа державних служб зайнятості (2023), Інтеграція переміщених осіб та біженців на ринку праці - оновлення "Ключових міркувань".

30. Європейська обсерваторія з систем і політики охорони здоров'я та Європейська комісія (2023), Доступ до медичної допомоги рік потому: Імплементация Директиви про тимчасовий захист (2001/55/ЄС) у державах-членах ЄС, Брюссель, доступно посиланням: https://health.ec.europa.eu/system/files/2023-07/security_2023_tpd_rep_en.pdf, режим доступу: 30за Вересень 2023 року.

31. Європейська платформа шкільної освіти (2023), Українські біженці та шкільна освіта: Як подолати "дилему очікування"? веб-сторінка, доступ 10 січня 2024 року.

32. Європейський Союз (без дати), Виклики та пріоритети ЄС у 2023 році, веб-сторінка, доступ 7 грудня 2023 року.

33. Євростат (2023), 4,2 мільйона людей під тимчасовим захистом, веб-сторінка, доступ 10 січня 2024 року.

34. Євростат (без дати), Громадяни України в ЄС, веб- сторінка, доступ 19 листопада 2023 року.

35. Фінський інститут охорони здоров'я та соціального забезпечення (2023), Traumatisoivien tapahtumien vaikutukset ja niiden käsittely perusterveydenhuollossa, онлайн-вебінар, 17 лютого 2023 року, доступний за посиланням: <https://www.youtube.com/watch?v=lpb-t1u8PnA> , доступ 11 березня 2024 року.

36. Національне агентство освіти Фінляндії (без дати), Фінська система освіти, веб-сторінка, доступ 6 грудня 2023 року.

37. Центр Форсайту (2022), Хpetajate järelkasvu tulevik: Ukraine lapsed Eesti hariduses - Lühiraport, доступно за посиланням: <https://arenguseire.ee/raportid/ukraina-lapsed-eesti-hariduses/> , дата перегляду: 1 березня 2024 року.

38. FRA (Агентство Європейського Союзу з фундаментальних прав) (2023), Втеча з України: Досвід переміщених осіб в ЄС, Українське опитування 2022, Офіс публікацій Європейського Союзу, Люксембург.

39. France bleu (2023), Un an de guerre en Ukraine: Comment vivent les réfugiés en France? веб-сторінка, доступ 10 січня 2024 року.

40. Fundacja Batorego (2022), Biała księga. Wyzwania systemowego wsparcia uchodźców na poziomie lokalnym i krajowym, доступне посиланням: https://www.batory.org.pl/wp-content/uploads/2022/06/Okragly_stol_Biala-ksiega_www_S.pdf , 6 лютого 2024 року.

41. Habitat for Humanity International (2023), Житло українських біженців у Європі - варіанти довгострокових рішень: Порівняльне дослідження, доступне за посиланням: [https://www.habitat.org/sites/default/files/documents/HousingofUkrainianRefugees in Europe.pdf](https://www.habitat.org/sites/default/files/documents/HousingofUkrainianRefugees%20in%20Europe.pdf), дата перегляду: 18 грудня 2023 року.

42. Helsingin Sanomat (2022), Suomeen tulleiden ukrainalaisten joukossa on hoitajia ja lääkäreitä mutta töitä ei ole tarjolla: 'Tätä työvoimareserviä voisi käyttää strategisemmin', веб- сторінка, доступ 9 лютого 2024 року.

43. Helsingin Sanomat (2023), Yli 2 000 ukrainalaista haki Suomesta kotikuntaa maaliskuussa, веб-сторінка, доступ 9 лютого 2024 року.
44. Hospodárske noviny (2022), Nemocnice otvárajú kontaktné centrá pre ukrajjských pacientov, веб-сторінка, доступний 18 грудня 2023 року.
45. Житлове господарство Європи (2023), Стан житлового господарства в Європі 2023, Брюссель.
46. Iltalehti (2022), Kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan, moni suomalainen avasi kotiovensa - kunnes todellisuus iski: 'Lähdetty ilman kokemusta', веб-сторінка, режим доступу 9 лютого 2024 року.
47. Impact and Save the Children International (2023), Потреби у захисті дітей, підлітків та їхніх опікунів, переміщених з України до Польщі, бриф.
48. MOM (Міжнародна організація з міграції) (2023), Українці та громадяни третіх країн під тимчасовим захистом у Швеції: Потреби, наміри та виклики, Відень.
49. Яухіайнен, . С., Ербсен, Х. А., Лиса, О. та Еспенберг,
50. К. (2022), Тимчасово захищені українці та інші українці в Естонії, Університет Турку, Турку, Фінляндія.
51. Качмарчик, П. (2023), "Відповідність навичок українських біженців війни польському ринку праці", CMR Spotlight, Інформаційний бюлетень № 9 (54), вересень, Центр міграційних досліджень, доступно за посиланням: <https://www.migracje.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2023/09/Spotlight-09-2023.pdf>, перегляду: 29 лютого 2024 року.
52. Kender, E. (2023), Ukraina sõjarõgenikud Eestis. Teemaraber nr: 5 Tervis, Poliitikauuringute Keskus Praxis, Tallinn.
53. KL, Røde Kors та DRC Dansk Flygtningehjælp (2023), Danmarks modtagelse af flygtninge fra Ukraine - hvad har vi lært?
54. La Nouvelle République (2022), "Emploi des Ukrainiens réfugiés dans la Vienne: "Travailler était vital pour moi"", 15 вересня.
55. Le Monde (2022), "La difficile quête d'autonomie des plus de 100 000 réfugiés ukrainiens en France", 30 грудня.

56. Lees, K. та Espenberg, K. (2022), Ukraina sõjarõgenikud Eestis Küsitlusuuring: Teemaraber nr 2: Majutus, Тартуський університет, Тарту, доступно за посиланням: https://www.praxis.ee/wp-content/uploads/2023/02/Teemaraber_majutus.pdf, дата перегляду: 4 березня 2024.

57. Лідер (2023), Іван Блажевич: Украјински liječnici čekaју dvije godine na nostrifikaciju diplome pa rade kao konobari, веб-сторінка, доступ 10 січня 2024 року.

58. Литовський Червоний Хрест (2023), Lietuvoje gyvenančių pabėgėlių iš Ukrainos poreikių vertinimas: apklausos rezultatai, Vilnius.

59. lsm.lv (2022a), Vasaras nometņu organizēšanai ukraiņu bērniem piešķir 613 180 eiro, веб-сторінка, доступ 9 лютого 2024 року.

60. lsm.lv (2022b), "Ja ģimene šeit paliek, tad bērnus arzog" - vai Latvijas izglītības sistēma spēj iekļaut bērnus no Ukrainas sabiedrībā? веб-сторінка, доступ 9 лютого 2024 року.

61. lvportals.lv (2023), Ukrainas bēgļu bērniem nosaka papildu atbalstu mācību procesā, веб-сторінка, доступ 9 лютого 2024 року.

62. Mareena та Ліга захисту прав людини (2022a), Охорона здоров'я. Як працює державне медичне страхування та лікарі у Словаччині, веб-сторінка, доступ 9 лютого 2024 року.

63. Mareena and Human Rights League (2022b), Чи виїжджаєте ви з України до Словаччини? веб-сторінка, доступна за посиланням: <https://www.ukraineslovakia.sk/en/>, режим доступу: 9 лютого 2024 року.

64. Mediendienst Integration (без дати), Flüchtlinge aus der Ukraine, веб-сторінка, доступна за посиланням: <https://mediendienst-integration.de/migration/flucht-asyl/ukrainische-fluechtlinge.html>, дата перегляду 5 грудня 2023 року.

65. Menedék (2023), Javaslatok az Ukrajnából érkezők munkavállalása terén, доступно за посиланням <https://menedek.hu/sites/default/files/media/document>

66. /2023/03/01/UKR 1 ev javaslatok munkavallalas.pdf, доступ 6 грудня 2023 року.

67. Міністерство освіти, науки, досліджень і спорту Словацької Республіки (2022), Najčastejšie otázky a odpovede v súvislosti so situáciou na Ukrajine z pohľadu školstva, Bratislava.

68. Міністерство імміграції та інтеграції Данії (2023), Fordrevne fra Ukraine i Danmark: Resultater af spørgeskemaundersøgelse (efterår 2022), доступно по посиланню: <https://integrationsbarometer.dk/tal-og-analyser/filer-tal-og-analyser/arkiv/NotitsermedresultaterafUkrainesu rvey.pdf>, 9 лютого 2024 року. за

69. Міністерство праці, соціальних справ та сім'ї Словацької Республіки та Центральний офіс з питань праці, соціальних справ та сім'ї (2022), Leták UA, брошура, доступна за посиланням: https://help.unhcr.org/slovakia/wp-content/uploads/sites/76/2022/12/letak-UA-ds_ANK-ne w_SVK.pdf, дата перегляду: 1 березня 2024 року.

70. Міністерство соціального захисту та праці Литви (2023), M. Navickienė: Esame pasiruošę padėti ukrainiečiams, kiek reikės, веб-сторінка, доступ 10 січня 2024 року.

71. Міністерство внутрішніх справ Чехії (без дати), Využíváme hoaxy, které se šíří mezi lidmi prchajícími z Ukrajiny, веб-сторінка, доступ 5 грудня 2023 року.

72. Молінуєво, Д. та Консоліні, М. (2022), Аналіз національних планів дій щодо гарантій для дітей: Тенденції в державах-членах та підтримка біженців, Європейський парламент, Люксембург.

73. MPI (Інститут міграційної політики) (2023), Переміщені українці на європейських ринках праці: Використання інновацій для більш інклюзивної інтеграції, Інститут міграційної політики в Європі, Брюссель.

74. NBP (Народний банк Польщі) (2023), Життєве та економічне становище українських мігрантів у Польщі - Вплив пандемії та війни на характер міграції в Польщі: Звіт про анкетне опитування, Департамент статистики НБП, Варшава.

75. Новини Плюс (2023), Slovensko budú zachraňovať pediatri z Ukrajiny. Konečne, je to výborný krok, reaguje SaS, веб- сторінка, доступ 10 січня 2024 року.

76. ОЕСР (Організація економічного співробітництва та розвитку) (2022), Житлова підтримка українських біженців у приймаючих країнах, OECD Publishing, Париж.

77. ОЕСР (2023а), Що ми знаємо про навички та перші результати на ринку праці біженців з України, Публікація ОЕСР, Париж.

78. ОЕСР (2023b), Які інтеграційні виклики перед українськими жінками-біженцями? Публікація ОЕСР, Париж.

79. ОЕСР (2023c), Забезпечення безперервного навчання для українських студентів-біженців, веб-сторінка, доступ 6 грудня 2023 року.

80. Réfugiés.info (без дати), Accéder à un centre de soins psychologiques, веб-сторінка, доступна за посиланням: <https://refugies.info/fr/demarche/60508fa6a3f2ce0014289555>, доступ 4 березня 2024 року.

81. RPO (Rzecznik Praw Obywatelskich) (2022a),

82. potrzebach mieszkaniowych w Polsce z uwzględnieniem uchodźców z Ukrainy. Wystąpienie RPO do premiera.

83. Odpowiedź minister Ścigaj, веб-сторінка, доступ 10 січня 2024 року.

84. RPO (2022b), Ukraińcom chorującym psychicznie potrzebna jest pilna pomoc. RPO apeluje do premiera. MRiPS informuje: będzie zmiana specustawy, веб-сторінка, доступ 10 січня 2024 року.

85. RPO (2022c), Problemy opieki zdrowotnej uchodźców Ukrainy. Resort zdrowia informuje RPO o swych działaniach, веб-сторінка, доступ 10 січня 2024 року.

86. RPO (2022d), Finansowa pomoc państwa dla najsłabszych - niewystarczająca. Odpowiedź MRiPS, веб-сторінка, доступ 10 січня 2024 року.

87. RTVS (Rozhlas a televízia Slovenska) (2022), Ukrajjskí zdravotníci môžu na Slovensku pracovať ako stážisti, веб- сторінка, доступний 10 січня 2024 року.

88. SPC (Комітет соціального захисту) та Європейська комісія (2022), Звіт про мінімальний дохід у 2022 році - Том I, Офіс публікацій Європейського Союзу, Люксембург.

89. Statistikmyndigheten (2022), Liten grupp ukrainare i Sverige före kriget, веб-сторінка, доступ 10 січня 2024 року.

90. TASR (Szlovák Köztársaság Hírügynöksége) (2023a), Na Slovensku bude pôsobiť 30 pediaterov z Ukrajiny, веб- сторінка, доступ 10 січня 2024.

91. TASR (2023b), Odborníci vyzývajú zaviesť povinnú školskú dochádzku deťom z Ukrajiny, веб-сторінка, доступ 10 січня 2024.

92. Тот, Я. та Бернат, А. (2022), "Menekültválság 2022-ben - Az Ukrajna elleni orosz agresszió menekültjeinek magyarországi fogad(tat)ása", в Колоші, Т., Селень, І. та Тот, І. Г. (ред.), Társadalmi Riport 2022, TÁRKI, Будапешт, с. 347-367.

93. Тайлер-Рубінштейн, І., Гореван, Д. та Ківела, Л. (2022), "Це моє життя, і я не хочу змарнувати жодного його року". Досвід і благополуччя дітей, які тікають з України, Save the Children International, Лондон.

94. УВКБ ООН (Управління Верховного комісара ООН у справах біженців) (2022), Ризики захисту та потреби біженців з України, веб-сторінка, доступна за посиланням <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiZjYwMDFhMzMtMTJjZS00NzU1LTkzYzgtNTNhN2FiNjU3Y2RlIiwidCI6ImU1YzZMOTgxLTY2NjQtNDEzNC04YTJlLTY1NDNk>

95. MmFmODBiZSIslmMiOjh9, доступ 30 вересня 2023 року. УВКБ ООН (2023a), Освіта на паузі: Усунення бар'єрів на шляху до навчання серед дітей та молоді біженців з України - виклики та рекомендації, Аналітична записка з питань освітньої політики, Женева.

96. УВКБ ООН (2023b), Життя в очікуванні: Наміри та перспективи біженців та ВПО з України, Звіт про регіональні наміри № 4, Женева.

97. УВКБ ООН (2023c), Regionaalne pagulaste vastuvõtu kava, Женева, доступне за посиланням: <https://www.unhcr.org/neu/wp-content/uploads/sites/15/2023/02/Estonia-RRP.pdf>, дата перегляду 16 лютого 2024 .

98. УВКБ ООН та ЮНІСЕФ (Дитячий фонд ООН) (2023), FAQ 2023: грошова допомога для вразливих біженців у Словаччині.

99. ЮНІСЕФ (2023а), Ситуаційний аналіз послуг дошкільної освіти та догляду для підтримки українських біженців у державах-членах ЄС, резюме другого узагальнюючого звіту, Женева, доступне за посиланням: https://www.ecorys.com/app/uploads/2019/02/ECorys_summary_Cycle_2_Final.pdf, дата перегляду: 18 грудня 2023 року.

100. ЮНІСЕФ (2023b), Ситуаційний аналіз послуг дошкільної освіти та догляду за дітьми на підтримку українських біженців у державах-членах ЄС, другий узагальнюючий звіт, Женева, доступний за посиланням: https://www.ecorys.com/app/uploads/2019/02/ECorys_synthesis_Cycle_2_Final.pdf, дата перегляду 18 грудня :2023 року.

101. Регіональний офіс ЮНІСЕФ у Європі та Центральній Азії (2023), Реагування на ситуацію з біженцями в Україні в сусідніх країнах, Звіт про гуманітарну ситуацію № 23, Женева.

102. UNLP (Univerzita L. Pasteura Košice) (2022), Náš model starostlivosti o utečencov z Ukrajiny budú zástupcovia WHO odporúčať aj iným krajinám, веб- сторінка, доступ 10 січня 2024.

103. UPSVaR (Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny) (2022a), Štát ušetril vďaka medzinárodným organizáciám pri pomoci odídencom z Ukrajiny viac ako 11 miliónov eur, веб- сторінка, доступ 10 січня 2024.

104. UPSVaR (2022b), Dotácia na podporu humanitárnej pomoci osobe s osobitnou ochranou v súvislosti s jej závažným zdravotným postihnutím, веб- сторінка, доступ 10 січня 2024.

105. UPSVaR (2022c), Často kladené otázky: Dotácia na podporu humanitárnej pomoci pre osoby s osobitnou ochranou so závažným zdravotným postihnutím, Bratislava.

106. VATT (Valtion taloudellinen tutkimuskeskus Інститут економічних досліджень, Data Room (без дати), Tilapäisen suojelun piirissä olevat ukrainalaiset

Suomessa, веб-сторінка, доступна за посиланням: <https://datahuone.shinyapps.io/dataholvi/#tyomarkkinat/ukrainalaiset>, доступ 9 лютого 2024 р.

107. Večernji list (2023), Liječnici iz Ukrajine rade kao konobari, odvjatnica kao prodavačica: 'Burek, dobar dan, 2,5 eura i ide to', веб-сторінка, доступ 10 січня 2024.

108. ВООЗ (Всесвітня організація охорони здоров'я) та Статистичне управління Польщі (2023), Здоров'я біженців з України в Польщі у 2022 році: опитування домогосподарств та дослідження поведінкових особливостей.

109. WiseEuropa (2022), Гостинна Польща 2022+ - Як мудро підтримати Польщу і поляків у допомозі людям, які тікають від війни в Україні? Варшава.

110. Світовий банк та Соціальна спілка з питань житла (2010), Соціальне орендне житло у Франції.

ДОДАТКИ

Додаток А

Національні опитування

Таблиця А1

Національні опитування в країнах-членах ЄС та Норвегії

Код	Назва публікації (курсив)/назва опитування/тема	Респонденти/вибірка	Розмір вибірки	Режим	Період збору даних	Організація
AT1	Поточна ситуація та майбутні перспективи переміщених осіб з України в Австрії	Тільки для біженців-жінок	833	Веб	16-30 травня 2022 року	Австрійський інститут сімейних досліджень, Віденський університет
BE1	<i>#FreeSpot. Приватне житло для українських біженців у Бельгії</i>	Приймаючі сім'ї		Онлайн	14 червня до 18 серпня 2022 року	Onderzoekscentrum Sociaal Werk та Kenniscentrum Gezinswetenschappen, школа для свиней Odisee
BG1	Зимові потреби	Множинне (чотири) підвбіркове опитування	У державному житлі: 1 005; підтримка через центри Blue Dot: 153; з приватним житлом: 267; з дітьми, які навчаються в болгарських: 75	F2F	21 грудня 2022 року до 18 січня 2023 року	
CZ1	<i>Становище біженців з України (чеською мовою)</i>	Біженці	50 236 біженців у всього: 29 012 дорослих та 21 224 дітей	Веб	1-30 червня 2022 року	Міністерство праці та соціальних питань
CZ2	Голос українців (чеською мовою)	Репрезентативна вибірка (регіон проживання, вік та стать) в межах регіонів	Панельне дослідження: 1 634 домогосподарства біженців з України	Веб	9 листопада - 12 листопада грудень 2022 року та з 20 лютого по 2 березня 2023 року	PAQ Research
CZ3	Опитування біженців з України - Характер переміщення, потреби та наміри	Не репрезентативна вибірка	4,284	F2F	15 червня - 30 червня Грудень 2022	Матриця відстеження переміщення MOM
CZ4	Опитування про економічну активність біженців, знання чеської мови та можливе повернення	Біженці, не репрезентативна вибірка	1,037	F2F	Липень-жовтень 2022	
CZ5	<i>Життя на паузі: Профілі та наміри біженців з України</i>	Жінки (90%)	4,871	F2F	16 травня - 15 червня 2022	УВКБ ООН
CZ6	Економічна діяльність у Чехії: особливості та бар'єри для подальшої професійної освіти та перепідготовки українців	Біженці	1 022 (15-64 роки)	F2F	2-30 вересня 2022	
DE1	<i>Українські біженці в Німеччині (IAB-ViV/FreDA-BAMF-Опитування SOEP)</i>	Біженці	11,225	Веб та F2F	Серпень-жовтень 2022 року	Інститут досліджень зайнятості
DE2	Імміграційний моніторинг	Не застосовується	Не вказано	Не вказано	Дані публікуються раз на місяць	

од	Назва публікації (курсив)/назва опитування/тема	Респондент н/в бірка	Розмір вибірки	Режим	Період збору даних	Організація
T1	Поточна ситуація та майбутні перспективи переміщених осіб з України в Австрії	Тільки для біженців-жінок	833	Веб	16-30 травня 2022 року	Австрійський інститут сімейних досліджень, Віденський університет
E1	#FreeSpot. Приватне житло для українських біженців у Бельгії	Приймаючі сім'ї		Онлайн	14 червня до 18 серпня 2022 року	Onderzoekscentrum Sociaal Werk та Kenniscentrum Gezinswetenschappen, школа для свиней Odisee
G1	Зимові потреби	Множинне (чотири) підвбіркове опитування	У державному житлі: 1 005; підтримка через центри Blue Dot: 153; з приватним житлом: 267; з дітьми, які навчаються в болгарських : 75	F2F	21 грудня 2022 року до 18 січня 2023 року	
Z1	Становище біженців з України (чеською мовою)	Біженці	50 236 біженців у всього: 29 012 дорослих та 21 224 дітей	Веб	1-30 червня 2022 року	Міністерство праці та соціальних питань
Z2	Голос українців (чеською мовою)	Репрезентативна вибірка (регіон проживання, вік та стать) в межах регіонів	Панельне дослідження: 1 634 домогосподарства біженців з України	Веб	9 листопада - 12 листопада грудень 2022 року та з 20 лютого по 2 березня 2023 року	PAQ Research
Z3	Опитування біженців з України - Характер переміщення, потреби та наміри	Не репрезентативна вибірка	4,284	F2F	15 червня - 30 червня Грудень 2022	Матриця відстеження переміщення MOM
Z4	Опитування про економічну активність біженців, знання чеської мови та можливе повернення	Біженці, не репрезентатив на вибірка	1,037	F2F	Липень-жовтень 2022	
Z5	Життя на паузі: Профілі та наміри біженців з України	Жінки (90%)	4,871	F2F	16 травня - 15 червня 2022	УВКБ ООН
Z6	Економічна діяльність у Чехії: особливості та бар'єри для подальшої професійної освіти та перепідготовки українців	Біженці	1 022 (15-64 роки)	F2F	2-30 вересня 2022	
E1	Українські біженці в Німеччині (IAB-ViV/FeDA-BAMF-Опитування SOEP)	Біженці	11,225	Веб та F2F	Серпень-жовтень 2022 року	Інститут досліджень зайнятості
E2	Імміграційний моніторинг	Не застосовується	Не вказано	Не вказано	Дані публікуються раз на місяць	

Код	Назва публікації (курсив)/назва опитування/тема	Респонденти/вибірка	Розмір вибірки	Режим	Період збору даних	Організація
AT1	Поточна ситуація та майбутні перспективи переміщених осіб з України в Австрії	Тільки для біженців-жінок	833	Веб	16-30 травня 2022 року	Австрійський інститут сімейних досліджень, Віденський університет
BE1	<i>#FreeSpot. Приватне житло для українських біженців у Бельгії</i>	Приймаючі сім'ї		Онлайн	14 червня до 18 серпня 2022 року	Onderzoekscentrum Sociaal Werk та Kenniscentrum Gezinswetenschappen, школа для свиней Odisee
BG1	Зимові потреби	Множинне (чотири) підвибіркоче опитування	У державному житлі: 1 005; підтримка через центри Blue Dot: 153; з приватним житлом: 267; з дітьми, які навчаються в болгарських : 75	F2F	21 грудня 2022 року до 18 січня 2023 року	
CZ1	<i>Становище біженців з України (чеською мовою)</i>	Біженці	50 236 біженців у всього: 29 012 дорослих та 21 224 дітей	Веб	1-30 червня 2022 року	Міністерство праці та соціальних питань
CZ2	Голос українців (чеською мовою)	Репрезентативна вибірка (регіон проживання, вік та стать) в межах регіонів	Панельне дослідження: 1 634 домогосподарства біженців з України	Веб	9 листопада - 12 листопада грудень 2022 року та з 20 лютого по 2 березня 2023 року	PAQ Research
CZ3	Опитування біженців з України - Характер переміщення, потреби та наміри	Не репрезентативна вибірка	4,284	F2F	15 червня - 30 червня Грудень 2022	Матриця відстеження переміщення MOM
CZ4	Опитування про економічну активність біженців, знання чеської мови та можливе повернення	Біженці, не репрезентатив на вибірка	1,037	F2F	Липень-жовтень 2022	
CZ5	<i>Життя на паузі: Профілі та наміри біженців з України</i>	Жінки (90%)	4,871	F2F	16 травня - 15 червня 2022	УВКБ ООН
CZ6	Економічна діяльність у Чехії: особливості та бар'єри для подальшої професійної освіти та перепідготовки українців	Біженці	1 022 (15-64 роки)	F2F	2-30 вересня 2022	
DE1	<i>Українські біженці в Німеччині (IAB-BiB/FreDA-BAMF-Опитування SOEP)</i>	Біженці	11,225	Веб та F2F	Серпень-жовтень 2022 року	Інститут досліджень зайнятості
DE2	Імміграційний моніторинг	Не застосовується	Не вказано	Не вказано	Дані публікуються раз на місяць	

Код	Назва публікації (курсив)/назва опитування/тема	Респонденти/вибірка	Розмір вибірки	Режим	Період збору даних	Організація
IE4	Група експертів з питань, пов'язаних з російським вторгненням в Україну	Детальна інформація відсутня	Не вказано	Не вказано	Одне опитування в березні 2022 року; опитування в липні 2022 року	Amárach Research
IT1	Біженці з України в Італії: Профілювання УВКБ ООН	Біженці	1 531 фізична особа (667 сімейних одиниць)	F2F	Протягом трьох тижнів з листопада по грудень 2022 року	УВКБ ООН
LT1	Оцінка потреб українських біженців, які проживають у Литві: результати опитування	Біженці	3,862	Веб	16 січня до 1 Лютий 2023 року	Литовський Червоний Хрест
LT2	Реакція муніципалітетів на прийом біженців з України: Досвід, виклики та кращі практики	Представники муніципальних адміністрацій	Представники 13 муніципальних адміністрацій	F2F	Жовтень-листопад 2022	Група розвитку розмаїття
LT3	Соціологічне дослідження щодо викликів, пов'язаних з війною в Україні	Інформація у відкритому доступі відсутня	1,003 литовська мешканців, 202 військові біженці з України	Не вказано	Опитування жителів Литви: Лютий 2023 року Опитування українців: Березень-квітень 2023 року	Департамент у справах національних меншин
LV1	<i>Опитування біженців з України: Потреби, наміри та проблеми інтеграції</i>	Біженці	368	F2F	Січень-березень 2023	Матриця відстеження переміщення MOM
NL1	<i>Стан освіти для переміщених українців у Нідерландах та перспективи політики</i>	Біженці	584 відповіді, охоплює 1 500 переміщених українців з 76 000, зареєстрованих у муніципалітетах Нідерландів (2% від загальної кількості переселенців). від 4 липня 2022 року)	Веб	23 червня - 27 липня 2022	Громадянська мережа "Опора"
NL2	Початковий моніторинг мовної освіти дорослих українців-переселенців	50 муніципалітетів і 44 людини	50 муніципалітетів та 44 провайдерів освіти для дорослих і респондентів	Веб	Приблизно в липні 2022 року	
NL3	<i>Оцінка потреб: Переселенці з України, які проживають у Нідерландах</i>	Біженці	565	Веб	23 листопада до 19 Грудень 2022	Громадянська мережа "Опора" та Тілбурзький університет
NO1	<i>Оцінка майбутньої міграції серед українських біженців у Польщі та Норвегії</i>	Біженці	44 інтерв'ю з біженцями в Норвегії та Польщі	F2F	3 липня по жовтень 2022 року	
PL1	<i>Спеціальний звіт: Біженці з України в Польщі - соціологічне дослідження</i>	Біженці	400	F2F	23 березня - 3 квітня 2022	EWL
PL2	<i>Здоров'я біженців з України в Польщі у 2022 році - опитування домогосподарств та дослідження поведінкових особливостей</i>	Біженці	1 800 домогосподарств, 5 000 осіб	F2F	Червень-серпень 2022	Globsec
PL3	Біженці війни з України: Один рік у Польщі - опитування	Біженці	400	Інтернет і телефон	10-16 лютого 2023	EWL

Код	Назва публікації (курсив)/назва опитування/тема	Респонденти/вибірка	Розмір вибірки	Режим	Період збору даних	Організація
PL4	<i>Біженці з України: Професійна активізація в Польщі та Німеччині</i>	Біженці в країні поточного проживання: Німеччина (50%) та Польщі (50%)	400 у Польщі та 400 у Німеччині	F2F	15-25 липня 2022 року	EWL
PL5	Суспільне сприйняття та інтеграція біженців з України	Біженці в країні поточного проживання: Польща (64,4%), Ірландія (18,7%), Німеччина (13,9%) та інші (4%)	523	F2F	30 березня - 30 квітня 2022	UKREF
PL6	Опитування щодо ставлення громадськості до тих, хто тікає з України	Репрезентативна вибірка дорослого населення Польщі	1,081		Квітень 2023 року	Центр дослідження громадської думки та Європейська Комісія
RO1	<i>Втеча з України: Досвід переміщених осіб в ЄС</i>	Біженці	Всього: 14 685; в Румунія: 1 488 респондентів	Веб	22 серпня до 29 вересня 2022 року	FRA
RO2	<i>Перетин кордону в Україні: Опитування біженців про напрямки, тривалість перебування та допомогу</i>	Біженці	2,245 респондентів	F2F	1 січня до 31 березня 2023 року	MOM
RO3	<i>Опитування біженців з України: Потреби, наміри та проблеми інтеграції</i>	Біженці	2 475 респондентів	F2F	Січень-березень 2023	MOM
RO4	Опитування щодо інклюзивності міст	Біженці	2,095 дійсних опитувань	F2F	1 серпня до 20 Жовтень 2022 року	MOM
RO5	<i>Звіт про еволюцію потреб</i>	80% жінок, 20% чоловіків; інтерв'ю проводилися в дев'яти країнах і на трьох пунктах перетину кордону	10 097 проведених інтерв'ю	F2F	Березень-жовтень 2022	MOM
RO6	<i>Опитування щодо соціальної згуртованості в контексті української кризи</i>	Румуни плюс біженці	405 румунів та 527 українських біженців	Веб	Лютий-березень 2023 року	ЮНІСЕФ
SE1	Життєвий досвід українців у Швеції	Біженці	1,419	Веб	Лютий 2023 року	Український центр професійної підтримки
SE2	Опитування MOM у Швеції - відповідь України	Дорослі з дозволом на тимчасовий захист	4,746	Інтернет і телефон	Квітень-травень 2023	MOM
SK1	Перше репрезентативне опитування щодо інклюзії українських дітей у школах	Вчителі початкових шкіл у Словаччині	6,000	Веб	Весна 2022 року	Інститут Коменського у співпраці з дослідницькою агенцією FOCUS та шкільною інформаційною системою EduPage
SK2	Готовність шкіл до навчання дітей українських біженців	Школи, в яких навчаються діти українських біженців	328	Телефон	18 квітня - 13 травня 2022	Державна шкільна інспекція (Štátna školská inšpekcia)

Додаток Б

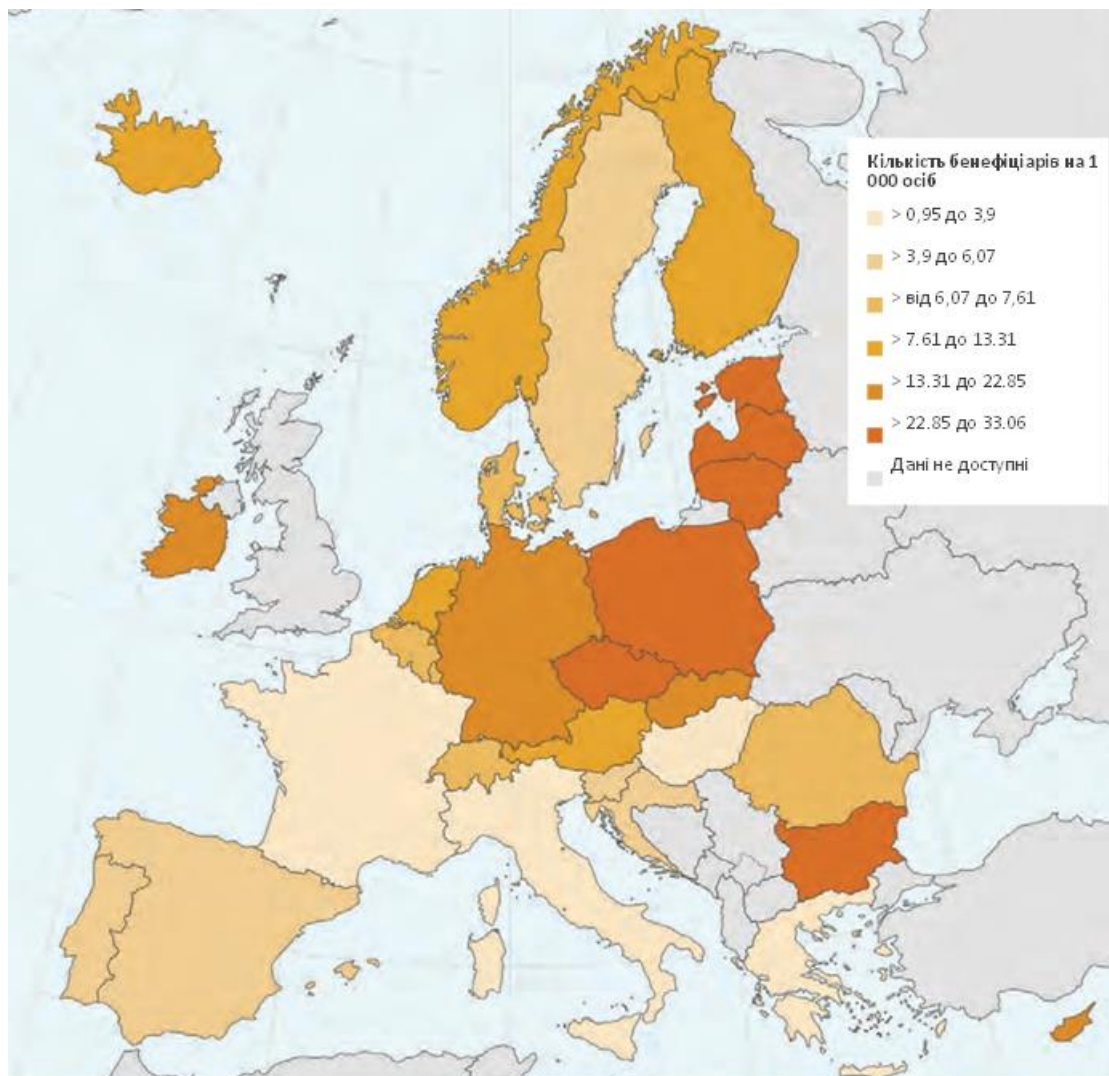
Основні дані про переміщених осіб з України в окремих європейських приймаючих країнах (вересень 2023 року)

Рис. Б1. Бенефіціари тимчасового захисту на тисячу осіб у кожній приймаючій країні

Джерело: Євростат, 2023 рік

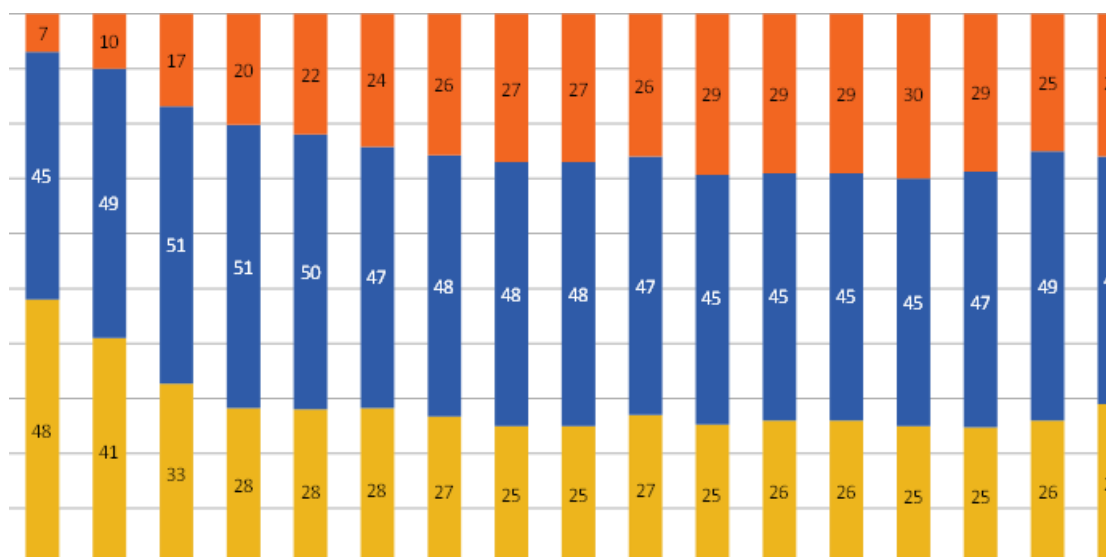

Рис. Б 2. Частка основних груп населення серед осіб, яким надано тимчасовий захист в ЄС (%)

Джерело: Євростат

Додаток В

Галузева структура зайнятості українських біженців в окремих країнах (рейтинг)

Таблиця В 1

Галузева структура - три найбільші галузі, в яких працюють українські біженці, за їхнім рейтингом у кожній з обраних країн

Сектор	Країни, де на цей сектор припадає найбільша частка працевлаштованих українських переселенців	Країни, де сектор посідає друге місце	Країни, де сектор посідає третє місце
Проживання та харчування	Хорватія, Кіпр, Ірландія, Латвія, ^a Португалія, Іспанія	Данія, ^b Люксембург	Італія, Норвегія, Швеція
Здоров'я людини та соціальна робота	Люксембург, Норвегія	-	-
Виробництво	Литва, Польща	-	Ірландія
Будівництво	Швеція ^c	Іспанія	Латвія, Литва, -
Сільське, лісове та рибне господарство	-	Норвегія	Данія
Транспортування та зберігання	-	-	Литва, Польща
Оптова та роздрібна торгівля	Ірландія	-	-
Адміністративні та допоміжні послуги	-	Польща	-

Додаток Г

Мережа кореспондентів Єврофонду

Таблиця Г 1

Список кореспондентів, які взяли участь у дослідженні

аїна	Кр	Національний кореспондент	Організація
стрія	Ав	Бернадетт Еллінгер	Центр досліджень трудового життя (FORBA)
льгія	Бе	Дріс Ван Херревеге	Науково-дослідний інститут праці та суспільства (HIVA), Левенський університет
лгарія	Бо	Олексій Пампоров	Інститут філософії та соціології Болгарської академії наук
рватія	Хо	Предраг Беякович	Факультет економіки, бізнесу та туризму, Університет Спліта
		Ірена Клеменчич	Юридичний факультет Загребського університету
пр	Кі	Александрос Пердікес	Кіпрський інститут праці Панкіпрської федерації праці (INEK-PEO)
хія	Че	Ян Кубат та Даніка Шебель	Науково-дослідний інститут праці та соціальних питань (RILSA)
нія	Да	Луїза Фабриціус та Наталі Діана К'єргаард Кнудсен	Оксфордський дослідницький центр, Данія
тонія	Ес	Міріам Лехарі, Енн Гертруда Норберг та Анні Курмісте	Центр політичних студій "Праксис"
нляндія	Фі	Еліна Хярмя	Оксфордські дослідження
ранція	Ф	Фредерік Турлан та Паскаль Турлан	IR Share
меччина	Ні	Сандра Фогель	Німецький економічний інститут (IW)
еція	Гр	Пенні Георгіаду	Інститут праці Грецької загальної конфедерації праці (INE GSEE)
орщина	Уг	Нора Кроковай	Інститут економічних досліджень ім. Копінта-Таркі
ландія	Ір	Мартін Фроулі та Енді Прендергаст	Новини трудових відносин
лія	Іта	Софія Гуаланді, Алессандро Сміларі та Марта Капешіотті	Фонд Джакомо Бродоліні (FGB)
твія	Ла	Крішс Карнітіс	ТОВ "Центр економічного прогнозування (ЦЕС)
тва	Ли	Інга Блазісн	Литовський центр соціальних наук
юксембург	Л	Наталі Лоренц та Гаєтан де Ланчі	Люксембурзький інститут соціально-економічних досліджень (LISER)
льта	Ма	Крістін Скеррі	Центр трудових досліджень, Мальтійський університет
дерланди	Ні	Томас де Вінтер	Пантея
рвегія	Но	Осмунд Аруп Сейп	Інститут праці та соціальних досліджень Фафо
льща	По	Агнешка Макулець та Агнешка Гурняк	Ecoygs
ртугалія	По	Паула Каррільйо та Ана Бразія	Центр досліджень соціального втручання (CESIS)
мунія	Ру	Марсель Спатарі	Синдекс
оваччина	Сл	Даніела Кешелова та Мирослава Кордошова	Інститут досліджень праці та сім'ї (ІДПС)
овенія	Сл	Майя Брезнік	Факультет соціальних наук університету Любляни
анія	Ісп	Александро Годіно	Центр соціологічних досліджень повсякденного життя та роботи, Автономний університет Барселони
вечія	Ш	Нільс Брандсма	Оксфордські дослідження